

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT

ÚSTAV FINANCÍ

INSTITUTE OF FINANCES

DAŇOVÁ EVIDENCE JAKO METODA EVIDENCE HOSPODÁŘSKÝCH TRANSAKČÍ PODNIKATELŮ

TAX EVIDENCE AS A METHOD OF THE EVIDENCE OF ECONOMIC TRANSACTIONS

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Lucie Burešová

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

Ing. Dagmar Kalová

BRNO 2024

Zadání bakalářské práce

Ústav:	Ústav financí
Studentka:	Lucie Burešová
Vedoucí práce:	Ing. Dagmar Kalová
Akademický rok:	2023/24
Studijní program:	Účetnictví a daně

Garant studijního programu Vám v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a se Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně zadává bakalářskou práci s názvem:

Daňová evidence jako metoda evidence hospodářských transakcí podnikatelů

Charakteristika problematiky úkolu:

Zadání
Úvod
Cíle práce a metodika zpracování
Teoretická východiska práce
Popis činnosti, kterou vykonává poplatník
Analýza současné situace
Vlastní návrhy řešení
Závěr
Seznam použité literatury
Přílohy

Cíle, kterých má být dosaženo:

Cílem bakalářské práce je navrhnout kroky a opatření ve spojitosti s vedením daňové evidence v konkrétním oboru podnikání, které povedou k daňové optimalizaci.

Základní literární prameny:

ČESKO. Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu 1992, o daních z příjmů. Online. In: Zákony pro lidi. 2010–2023. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>.

DUŠEK, Jiří a SEDLÁČEK, Jaroslav. Daňová evidence podnikatelů 2023. 20. vyd. Praha: Grada, 2023. ISBN 978-80-271-3986-6.

PILÁTOVÁ, Jana. Daňová evidence: komplexní řešení problematiky daňové evidence pro OSVČ : daň z příjmů, vazby na účetní předpisy, daň z přidané hodnoty, daň silniční, daň z nemovitých věcí, sociální pojištění, zdravotní pojištění. 13. aktualiz. vyd. Olomouc: Anag, 2022. ISBN 978-80-7554-356-1.

ŠTOHL, Pavel. Daňová evidence 2023: praktický průvodce problematikou daňové evidence pro podnikatele. 9. aktualiz. vyd. Znojmo: Pavel Štohl, 2023. ISBN 978-80-88221-73-9.

VYCHOPEŇ, Jiří. Meritum Daň z příjmů 2023. 19. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-467-5.

Termín odevzdání bakalářské práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2023/24

V Brně dne 4.2.2024

L. S.

doc. Ing. Mgr. Karel Brychta, Ph.D.
garant

doc. Ing. Vojtěch Bartoš, Ph.D.
děkan

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na téma vedení daňové evidence u daného poplatníka a daňová optimalizace subjektu. V teoretické části je popsána problematika vedení daňové evidence na základě literární rešerše. V analytické části práce je představen poplatník, jenž vede daňovou evidenci. Je navržen způsob efektivnějšího zaznamenávání skutečností v rámci daňové evidence. V poslední části bakalářské práce jsou uvedeny způsoby daňové optimalizace, jenž je podnikatel ochoten uplatnit.

Klíčová slova

daň, daň z příjmů fyzických osob, daňová evidence, daňová optimalizace

Abstract

The bachelor thesis is focused on the topic of tax record keeping for the taxpayer and tax optimization of the entity. The theoretical part describes the issue of tax record keeping based on a literature search. In the analytical part of the thesis the taxpayer who keeps tax records is presented. A method of more effective recording of facts within the tax records is proposed. In the last part of the thesis the methods of tax optimization that the entrepreneur is willing to apply are presented.

Keywords

tax, personal income tax, tax records, tax optimization

Bibliografická citace

BUREŠOVÁ, Lucie. *Daňová evidence jako metoda evidence hospodářských transakcí podnikatelů* [online]. Brno, 2024 [cit. 2024-05-07]. Dostupné z: <https://www.vut.cz/studenti/zav-prace/detail/159327>. Bakalářská práce. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, Ústav financí. Vedoucí práce Dagmar Kalová.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracovala jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem ve své práci neporušila autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Brně dne 7. 5. 2024

Lucie Burešová

autor

Poděkování

Ráda bych poděkovala paní Ing. Dagmar Kalové za odborné vedení a cenné rady a připomínky poskytnuté při psaní této bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala paní Ing. Elen Krejčové za oponenturu bakalářské práce. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat své rodině za podporu během studia.

OBSAH

ÚVOD	10
1 CÍLE A METODIKA PRÁCE.....	12
2 TEORETICKÉ VÝCHODISKO.....	8
2.1 Co je daňová evidence	8
2.2 Zahájení vedení daňové evidence	8
2.2.1 Fyzické osoby	8
2.2.2 Založení živnosti.....	9
2.2.3 Kdo vede daňovou evidenci.....	9
2.2.4 Způsoby vedení daňové evidence	9
2.2.5 Daňový doklad	10
2.2.6 Cizí měna.....	11
2.3 Obsah daňové evidence.....	11
2.3.1 Příjmy a výdaje	12
2.3.2 Pohledávky a závazky	14
2.3.3 Dlouhodobý majetek	15
2.3.4 Majetek získaný formou nájmu	26
2.3.5 Zásoby	27
2.3.6 Krátkodobý finanční majetek.....	28
2.3.7 Mzdová evidence	30
Rezervy a jejich evidence	31
2.3.8 Automobil v podnikání.....	31
2.3.9 Operace během zdaňovacího období.....	33
2.3.10 Archivace v daňové evidenci.....	35
2.3.11 Dopady na plátce a neplátce DPH.....	35
3 ANALÝZA SKUTEČNÉHO STAVU	37
3.1 Představení poplatníka	37
3.2 Dosavadní způsob vedení daňové evidence	38
3.3 Nový způsob rozdělení položek podle potřeb rozhodování	40
3.3.1 Výdajové položky daňové evidence.....	41

3.3.2	Příjmové položky daňové evidence	45
3.3.3	Otevření daňové evidence k 1. 1. 2023	46
3.3.4	Inventura k 31. 12. 2023.....	47
3.3.5	Základ daně podnikatele	48
4	NÁVRHY NA DAŇOVOU OPTIMALIZACI.....	51
4.1	Zvýšení výdajů poplatníka	51
4.2	Paušální výdaje na dopravu	53
4.3	Komparace jednotlivých možností daňové optimalizace.....	55
4.4	Využití obou možností daňové optimalizace	57
4.5	Zálohy na dani	58
	ZÁVĚR	59
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	61
	SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK.....	64
	SEZNAM POUŽITÝCH VZORCŮ	65
	SEZNAM POUŽITÝCH GRAFŮ	66
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	67

ÚVOD

Bakalářská práce je zaměřená na téma zaznamenávání účetních případů podnikajících fyzických osob a návrhy na daňovou optimalizaci, a to konkrétně u poplatníka vedoucího daňovou evidenci. Podnikatel při tomto způsobu zaznamenává všechny skutečnosti, jež se během zdaňovacího období uskutečnily v jednotlivých evidencích. Zaznamenávání do daňové evidence je uskutečňováno na základě povinnosti podat daňové přiznání z příjmů fyzických osob, které musí podnikající fyzická osoba podat po skončení zdaňovacího období. V práci jsou uváděny daňově uznatelné a neuznatelné příjmy a výdaje, jež následně tvoří dílčí základ daně ze samostatné činnosti při podání přiznání k dani z příjmů fyzických osob. Určení správného základu daně je zásadní pro řádné stanovení daňové povinnosti poplatníka, a proto je důležité vést tuto evidenci podle určených zákonů a pravidel. Při výpočtu daňové povinnosti fyzické osoby lze uplatnit i různé formy daňové optimalizace. Jedná se o důležitou součást důkladného zpracování přiznání k dani, jež může poplatníkovi snížit daňovou povinnost.

Hlavním cílem bakalářské práce je navrhnout kroky a opatření v souvislosti s vedením daňové evidence v konkrétním oboru podnikání, které povedou k daňové optimalizaci. Metody, jež byly při práci využity jsou hlavně literární rešerše, analýza skutečného stavu i rozhovory s poplatníkem. Hlavními přínosy práce je systematizace způsobu vedení daňové evidence u konkrétního podnikatele, kontrola stávajícího způsobu vedení evidence a představení vhodných způsobu daňové optimalizace pro snížení daňové povinnosti poplatníka.

Bakalářská práce je rozdělena do tří hlavních částí.

První a nejobsáhlejší je teoretická část, která se podrobně zabývá vysvětlením podstaty daňové evidence a představení jednotlivých evidencí, které jsou podstatné pro správné zaznamenávání údajů. Jedná se například o peněžní deník a knihu pohledávek a závazků, jež jsou hlavními knihami daňové evidence. Dále se jedná o karty dlouhodobého majetku, karty zásob, mzdovou evidenci a dalších, jež poplatník při svém podnikání využije. Součástí této části je i představení operací, se kterými se poplatník může během zdaňovacího období setkat. Je-li poplatník plátcem daně z přidané hodnoty, rozšíří se jeho daňová evidence o položky této daně, a i tyto dopady jsou v práci rozepsány.

Druhá část je analytická část, kdy je představen poplatník a předmět podnikání této osoby. Je zde rozebrána životní situace poplatníka, a představen obor, ve kterém fyzická osoba podniká. Jedná se o provozování pohřební služby a všech souvisejících činností. Vedlejší příjem podnikateli plyne také z provozování květinářství. V analytické části je systematicky popsán postup, kterým fyzická osoba může zaznamenávat své příjmy a výdaje tak, aby bylo možné jednoznačně určit, zdali je příjem či výdaj daňově uznatelný a z jakého titulu byly tyto položky vynaloženy.

Třetí a poslední část bakalářské práce je návrhová část, kdy jsou navrženy různé způsoby, kterými může fyzická osoba optimalizovat svou daňovou povinnost. Konkrétně jsou uvedeny dva způsoby optimalizace, jež jsou mezi sebou porovnány. Následně je vyjádřena i celková úspora na dani, pokud by se poplatník rozhodl uplatnit oba navrhované způsoby daňové optimalizace.

1 CÍLE A METODIKA PRÁCE

Cílem bakalářské práce je navrhnout kroky a opatření ve spojitosti s vedením daňové evidence v konkrétním oboru podnikání, které povedou k daňové optimalizaci. V rámci stanovení daňové povinnosti podnikatele je součástí práce také systém stanovení výše a četnost plateb záloh na dani z příjmů fyzických osob.

Základními dílčími cíli této práce:

- jsou vymezení základních teoretických pojmů týkajících se daňové evidence,
- představení daňového subjektu a jeho činnosti,
- vysvětlení dosavadního způsobu vedení daňové evidence,
- stanovení nového způsobu vedení evidence, který povede k systematizaci celého způsobu zaznamenávání daňových skutečností,
- stanovení daňové povinnosti poplatníka,
- navržení různých způsobu daňové optimalizace,
- komparace možností a výběr nejvhodnější varianty optimalizace s vyčíslením konečné daňové povinnosti.

V bakalářské práci je využito řady vědeckých metod, které napomohou k ucelenému obrazu o dané problematice. V první části práce, tedy v teoretické části, je hlavní použitou metodou literární rešerše, na základě, které jsou v práci představeny a vysvětleny pojmy týkající se oblasti zdaňování fyzických osob a vedení daňové evidence. V analytické části práce je představen poplatník. Zde je využito hned několika metod, jednou z prvních, je ústní rozhovor s podnikatelem, jenž přinesl potřebné informace a vhled do celé podnikatelské situace poplatníka. Dále je využita metoda analýzy, kdy je na základě daňových dokladů a samotné evidence vedené poplatníkem proveden rozbor dosavadního způsobu vedení daňové evidence poplatníka a jednotlivé příjmové a výdajové položky jsou rozděleny do skupin podle důvodu vzniku. Následně jsou pomocí metody syntézy sloučeny odpovídající položky do jednotlivých druhů a na základě toho členění je vytvořena nová daňová evidence, kde jsou položky rozděleny pro lepší čitelnost v přehledech vycházejících z daňové evidence. K této činnosti jsou využity skutečné daňové doklady poplatníka a počítačový program ÚČTO. V následující části

práce jsou navrženy způsoby daňové optimalizace a provedena komparace jednotlivých návrhů. Cílem této metody je porovnání užitečnosti jednotlivých návrhů. Nakonec je provedeno sloučení navrhovaných variant a stanovení konečné daňové povinnosti poplatníka.

Práce je vypracovaná na základě platné legislativy k datu 1. 1. 2024.

2 TEORETICKÉ VÝCHODISKO

2.1 Co je daňová evidence

Podle §7b odst. 1 zákona o dani z příjmů se daňová evidence rozumí evidence vedená za účelem zjištění základu daně z příjmů ze samostatné činnosti. V evidenci musí být zaznamenány skutečnosti o příjmech a výdajích, v členění potřebném pro stanovení základu daně, a o majetku a dlužích (Děrgel et al., 2021). Mezi výhody daňové evidence patří snadné získávání informací ohledně stavu a pohybu majetku a dluhů, jež může pomoci při rozhodování o řízení firmy (Dušek a Sedláček, 2023).

Před zavedením daňové evidence bylo využíváno jednoduché účetnictví, které bylo k 1. 1. 2005 nahrazeno. Daňová evidence je vymezena v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (Porubanová, 2022).

2.2 Zahájení vedení daňové evidence

V následujících podkapitolách jsou vysvětleny základní pojmy a nutnosti, které musí podnikatel vědět a uskutečnit, než může začít se svou podnikatelkou činností. Je popsáno, kdo je fyzickou osobou, od kdy a za jakých podmínek vede fyzická osoba daňovou evidenci. Dále je vysvětlen pojem daňový doklad a jeho náležitosti a popis zaznamenávání hospodářských operací v cizí měně.

2.2.1 Fyzické osoby

„Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele“ (Macháček, 2021). Takový podnikatel je pak považován za fyzickou osobu. Společně s pojmem fyzická osoba se objevuje i pojem osoba samostatně výdělečně činná (dále jen „OSVČ“). Takto je označována fyzická osoba, jenž má příjmy z podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti (Srpková a Řehoř, 2010).

2.2.2 Založení živnosti

Na začátku podnikání musí fyzická osoba (dále jen „FO“) splnit podmínky pro udělení živnosti nebo jiného oprávnění na základě, kterého může podnikat. Podmínky jsou dané živnostenským zákonem a jedná se o všeobecné a zvláštní podmínky. Všeobecnými podmínkami jsou dosažení 18 let věku, způsobilost k právním úkonům a bezúhonnost. Zvláštní podmínky zahrnují odbornou a jinou způsobilost, pokud to živnostenský zákon vyžaduje (Srpková a Řehoř, 2010).

Základní druhy živnosti jsou ohlašovací a koncesované živnosti. Ohlašovací živnosti jsou takové, které jsou podnikateli udělené na základě splnění výše uvedených podmínek. Dělí se na řemeslné, vázané a volné. K získání koncesované živnosti musí FO splnit podmínky a získat rozhodnutí orgánu státní správy, které živnostenskému úřadu umožní koncesi vydat. Obě tyto živnosti jsou doložitelné výpisem z živnostenského rejstříku (Horzinková, 2010).

Splní-li osoba podmínky udělení ohlašovací živnosti, vznikne živnostenské oprávnění ke dni ohlášení. K tomuto dni se tedy FO stane podnikatelem na základě živnostenského oprávnění (Horzinková, 2010). U koncesované živnosti živnostenský úřad do 5 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese provede zápis do živnostenského rejstříku. Od tohoto okamžiku může FO podnikat (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2017).

2.2.3 Kdo vede daňovou evidenci

Daňovou evidenci musí ze zákona vést poplatníci vykazující příjmy ze samostatné činnosti podle §7 Zákona o dani z příjmů (dále jen „ZDP“), kteří nevedou účetnictví a zároveň neuplatňují výdaje paušálem (Pilátová, 2019). Jedná se tedy o fyzické osoby, jež v daném kalendářním roce nepřekročily obrát 25 000 000 korun a nejsou tak povinné vést účetnictví a zároveň se účetnictví nerozhodly vést dobrovolně (Porubanová, 2022).

2.2.4 Způsoby vedení daňové evidence

Jak už bylo výše zmíněno, daňová evidence je vymezena v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. V zákoně však není vymezena forma, kterou by měl poplatník použít. Rozhodnutí je zcela na jednotlivých subjektech. Začínající podnikatel, který svou

podnikatelskou činnost vede v malém rozsahu může vést evidenci v papírové podobě. Postačí zápisník, ve kterém bude zaznamenávat údaje o příjmech a výdajích v členění potřebném pro zjištění dílčího základu daně. Pro tohoto podnikatele může být také vhodné zaznamenávat toky v tabulce vytvořené programem MS excel. Podnikatel s větším očekávaným rozsahem využije spíše počítačový program pro daňovou evidenci. Nejjednodušším způsobem je pověřit vedením evidence externí účetní firmu. Při rozhodování o způsobu zaznamenávání je potřebné vědět, zda podnikatel bude mít zaměstnance nebo bude-li plátcem daně z přidané hodnoty (dále jen „DPH“) povinně či dobrovolně (Dušek a Sedláček, 2023).

2.2.5 Daňový doklad

Pomocí daňového dokladu poplatníci mohou prokázat vynaložené výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů z podnikání. Náležitosti daňového dokladu jsou vymezeny v Zákoně č. 563/1991 Sb. o účetnictví. Správnost daňové evidence lze prokázat doložením dokladů a současně prokázáním skutečného stavu majetku a dluhů, jež byly na konci zdaňovacího období zjištěny (Dušek a Sedláček, 2023).

Dle Zákona o účetnictví jsou *„účetní doklady průkazné účetní záznamy, které musí obsahovat označení účetního dokladu, obsah účetního případu a jeho účastníky, peněžní částku nebo informaci o ceně za měrnou jednotku a vyjádření množství, okamžik vyhotovení účetního dokladu, okamžik uskutečnění účetního případu, není-li shodný s okamžikem vyhotovení dokladu, podpisový záznam osoby odpovědné za účetní případ a podpisový záznam osoby odpovědné za jeho zaúčtování“* (Zákon č. 563/1991 Sb., 2023).

V publikaci autorek Hakalová a Pšenková je uvedeno, že existují i takzvané sběrné doklady, které se vztahují k hotovostním platbám. Tyto platby nemusí být v evidenci zaznamenávány jednotlivě ale mohou být pořízeny například v součtu za den, týden nebo měsíc. Delší časové období není kvůli přehlednosti doporučováno. Je potřeba rozdělovat položky podle časového hlediska a také podle druhu platby. Například součet výdajů vynaložených během jednoho měsíce na pohonné hmoty (Hakalová, Pšenková, 2016).

2.2.6 Cizí měna

Podnikatel může v rámci své podnikatelské činnosti obchodovat v zahraničí. Znamená to, že bude potřeba přepočítat příjmy a výdaje v zahraničních měnách na českou měnu. Tato skutečnost vyplývá ze ZDP. Existuje více druhů kurzů, které nelze vzájemně kombinovat (Dušek a Sedláček, 2023).

Prvním kurzem, jenž může být použit pro přepočet cizí měny je aktuální kurz České národní banky, jinak nazývaný denní kurz České národní banky. Ten se stanoví podle kurzů České národní banky (dále jen „ČNB“), která uvádí na každý den aktuální kurz. Kurz je uveden na webových stránkách ČNB. Další možností je pevný kurz stanovený podle ČNB, který může být podnikatelem využit po určitou dobu, například jednoho měsíce, půl roku nebo po celý rok. Posledním kurzem je kurz jednotný, který je zveřejňován ve Finančním zpravodaji č. 1 vydávaném Ministerstvem financí České republiky. Zde je uveden kurz, který platí pro předchozí období. Tento kurz využije spíše podnikatel, jehož zahraniční příjmy nebo výdaje jsou ojedinělé (Ježek, 2023).

V daňové evidenci se pro účel stanovení základu daně z příjmů evidují příjmy a výdaje v peněžním deníku. Pro přehlednost podnikatel zaeviduje faktury vystavené i přijaté v knihách závazků a pohledávek, kde není nutno přepočítávat cizí měnu na českou. Tato povinnost podnikateli vzniká až při přijetí nebo poskytnutí platby a jejich zapsání do peněžního deníku. Z tohoto důvodu v daňové evidenci nevznikají kurzové rozdíly (Ježek, 2023).

2.3 Obsah daňové evidence

V této kapitole jsou přiblíženy jednotlivé evidence, které jsou důležité pro daňovou evidenci. Mezi nejdůležitější evidence patří deník příjmů a výdajů, knihy pohledávek a závazků, karty majetku, zásob i pokladní kniha a další pomocné evidence. Všechny tyto položky slouží k zaznamenávání skutečností provedených v rámci podnikání FO, k jejich prokázání a jako podklad pro stanovení dílčího základu daně z příjmů FO ze samostatné činnosti.

Všechny skutečnosti, které jsou do daňové evidence zaznamenávány musí mít opodstatněnou roli v podnikatelské činnosti FO, ať už se jedná o peněžní či hmotné toky.

Objevují se zde kladné i záporné toky. Mezi kladné se řadí například příjmy z prodeje zboží, služeb nebo výrobků, tedy příjmy z obchodních vztahů. Na druhé straně jsou výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů, například nákup materiálu, zaplacení nájmu, bankovních poplatků a tak dále. Z toho vyplývá, že v daňové evidenci jsou zaznamenány všechny majetky a dluhy podnikatele, jež jsou potřebné pro správné určení dílčího základu daně z příjmu FO (Dušek a Sedláček, 2023).

2.3.1 Příjmy a výdaje

Hlavními položkami, které daňová evidence sleduje pro správné určení základu daně jsou příjmy a výdaje podnikatele za zdaňovací období. Tyto položky jsou zaznamenávány v deníku příjmů a výdajů, tyto skutečnosti jsou součástí kapitoly 2.3.1.1. V této části práci je přiblíženo, co je považováno za příjmy a výdaje podnikatele.

Příjmy jsou podle §3 ZDP peněžité i nepeněžité plnění, jenž poplatník získá během zdaňovacího období. V evidenci příjmů jsou příjmy, jež jsou předmětem daně v takovém členění, aby bylo možno stanovit správný základ daně. Příjmy jsou zaznamenávány na základě dokladů. Pro příjmy v hotovosti jsou to příjmové pokladní doklady, bezhotovostní příjmy jsou zapisovány podle výpisů z účtu (Dušek a Sedláček, 2023).

Stejně jako příjmy tak i výdaje mohou být peněžité a nepeněžité. Výdaji se zabývá §24 a §25 ZDP, kde najdeme výčet výdajů, které se považují, a naopak nepovažují za výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Peněžními výdaji jsou výdaje skutečně uhrazené. Zaznamenávání se uskutečňuje na základě výdajového pokladního dokladu nebo výpisu z účtu. Mezi nepeněžní výdaje jsou zařazeny například odpisy nebo časově rozlišené splátky u majetku, jenž byl pořízen na základě finančního leasingu. Tyto náklady nebudou zaplacené ale i přesto se stanou daňově uznatelnými výdaji (Pilátová, 2019).

V peněžním deníku se příjmy a výdaje rozdělují podle daňové uznatelnosti. Mezi příjmy ovlivňující dílčí základ daně ze samostatné činnosti jsou příjmy z prodeje zboží, služeb, výrobků a další. Příjmy z kapitálového majetku jsou příjmy, které nemají vliv na dílčí základ daně ze samostatné činnosti. Patří mezi ně například úroky, jež jsou podle ZDP předmětem daně podle §8. Dalšími takovými příjmy jsou příjmy osvobozené, příjmy daně z přidané hodnoty, pokud je podnikatel plátcem daně z přidané hodnoty, úvěry, přijaté

peněžní dary, zápůjčky, peněžní vklady podnikatele, příjmy zdaněné u zdroje srážkou a další (Pilátová, 2019).

Za výdaje ovlivňují dílčí základ daně jsou považovány výdaje na nákup materiálu, zboží, drobného hmotné majetku, mzdy a sociální a zdravotní pojištění sražené zaměstnancům ze mzdy, taktéž sociální a zdravotní pojištění placeno zaměstnavatelem za zaměstnance, povinné pojištění podnikatele, provozní režie, pořízení nehmotného majetku včetně technického zhodnocení a další výdaje. Naopak výdaje, jež jsou daňově neúčinné jsou výdaje vynaložené na nákup dlouhodobého hmotného a finančního majetku, sociální a zdravotní pojištění hrazeno za podnikatele, platba daně z příjmů FO, platba daně z přidané hodnoty, pokud je podnikatel plátcem této daně, výdaje na osobní spotřebu, poskytnuté peněžní dary, splátky úvěrů a další (Pilátová, 2019).

2.3.1.1 Deník příjmů a výdajů

Deník příjmů a výdajů, také nazývaný jako peněžní deník, je nejdůležitější evidencí vedenou v rámci daňové evidence podnikatele. Není stanovena přesná forma deníku, to znamená, že každý podnikatel si může deník upravit podle svých individuálních potřeb. Jak již bylo zmíněno, jsou zde zapisovány příjmy a výdaje plynoucí z podnikatelské činnosti (Štohl, 2023).

Do peněžního deníku se zapisuje na základě výše uvedených dokladů a zápisy jsou prováděny chronologicky tak, jak se v časovém sledu udály. Každé hospodářské operaci je určen jeden řádek v peněžním deníku (Dušek a Sedláček, 2023). Zaznamenávání operací do peněžního deníku proběhne vždy alespoň ve dvou sloupcích. Jako první se v peněžním deníku uvede, zdali se jedná o příjem nebo výdaj, ve druhém kroku se stanoví daňový dopad, je-li operace daňově uznatelná nebo neuznatelná. Na tomto rozdělení pak závisí správné určení dílčího základu daně (Halabrinová, 2016).

V deníku jsou zaznamenány informace jako je datum, označení dokladu a stručný popis operace, přehled peněžních prostředků rozdělený na příjmy a výdaje pro prostředky v hotovosti a na bankovních účtech, průběžné položky, jež zachycují převody mezi pokladnou a bankovními účty a mezi jednotlivými účty, má-li podnikatel více bankovní účtů a také položky zahrnuté a nezahrnuté do dílčího základu daně v členění na příjmy a výdaje (Štohl, 2023).

Peněžní deník může být rozšířen například o členění hodnoty DPH, pokud je podnikatel plátcem podle zákona o dani z přidané hodnoty (Dušek a Sedláček, 2023).

2.3.2 Pohledávky a závazky

Pohledávky a závazky vznikají nejčastěji z obchodních vztahů mezi kupujícím a prodávajícím. Mohou však vzniknout i vůči státu, správě sociální zabezpečení a zdravotní pojišťovně, za zaměstnanci, a tak dále (Pilátová, 2019). Pohledávky a závazky jsou důsledkem nesouladu mezi okamžikem vystavení faktury a mezi okamžikem, kdy byla faktura uhrazena (Halabrinová, 2016).

Oceňování pohledávek probíhá ve jmenovité hodnotě, pořizovací ceně nebo cenou určenou při bezúplatném nabytí. V případě, že je pohledávka v cizí měně, může být její hodnota přepočítána hned při pořízení nebo na konci zdaňovacího období podle platných kurzů. Tyto kurzy jsou předmětem kapitoly 1.2.6. (Dušek a Sedláček, 2023).

Závazky jsou oceňovány jmenovitou hodnotou nebo pořizovací cenou při jejich pořízení. U závazků v cizí měně je postup přepočtu na českou měnu totožný jako postup u pohledávek (Dušek a Sedláček, 2023).

2.3.2.1 Knihy pohledávek a závazků

U zaznamenávání pohledávek a závazků není stanoveno, jakým přesně způsobem má tato evidence probíhat. Jak kniha pohledávek, tak kniha závazků by měla obsahovat informace o jednotlivých subjektech, přijatých a poskytnutých zálohách, označení dokladu, částka, datum zavedení do evidence, datum splatnosti, datum obdržení nebo poskytnutí platby a další. Zápisy v této evidence jsou provedeny vždy při vzniku, změně nebo zániku pohledávky či dluhu (Hakalová, Pšenková, 2016).

U menších podniků mohou být pohledávky i závazky evidovány v rámci jedné knihy pohledávek a závazků, kde je vše řádně rozlišeno (Dušek a Sedláček, 2023). U větších podnikatelů je však kvůli přehlednosti lepší vést pohledávky a závazky odděleně. Lze vést také více knih pohledávek a více knih závazků. Mohou být například rozdělené na pohledávky z obchodních vztahů podle jednotlivých odběratelů, poté může být vedena evidence pohledávek vůči státním institucím, vůči zaměstnancům a podobně (Hakalová, Pšenková, 2016).

2.3.3 Dlouhodobý majetek

Podle §4 odst. 4 se obchodní majetek definuje „*Obchodním majetkem poplatníka daně z příjmů fyzických osob se pro účely daní z příjmů rozumí část majetku poplatníka, o které bylo nebo je účtováno anebo je nebo byla uvedena v daňové evidenci.*“ (Zákon č. 586/1992 Sb., 2023).

2.3.3.1 Vymezení dlouhodobého majetku

Dlouhodobým majetkem se rozumí majetek s dobou použitelnosti delší než 1 rok. Takový majetek nemůže být dán do daňových výdajů najednou, proto se odepisuje, a postupně se propisuje do výdajů (Dušek a Sedláček, 2023).

Dlouhodobý majetek má 3 kategorie: dlouhodobý nehmotný majetek, dlouhodobý hmotný majetek a dlouhodobý finanční majetek.

Mezi nejčastější druhy **dlouhodobého nehmotného majetku** patří nehmotné výsledky výzkumu a vývoje, software a ocenitelná práva, jež mají dobu upotřebitelnosti delší než 1 rok. Do roku 2020 byl pojem dlouhodobý nehmotný majetek uveden v ZDP, avšak od roku 2021 nehmotný majetek ZDP nedefinuje. Z toho plyne zrušení hranice pro pořízení dlouhodobého majetku nehmotného (Chalupa et al., 2021).

Od roku 2021 mohou podnikatelé pořízení nehmotného majetku evidovat v peněžním deníku jako výdaj, jež je v plné výši daňově uznatelný (Dušek a Sedláček, 2023).

Podnikatel může v průběhu používání nehmotného majetku zjistit, že majetek vyžaduje modernizaci, v takovém případě se jedná o technické zhodnocení. Tyto zhodnocení jsou také daňovým výdajem v plné výši bez ohledu na pořizovací cenu (Štohl, 2023).

Dlouhodobý hmotný majetek je vymezen v §26 ZDP. Správné rozdělení hmotného majetku je základem pro určení způsobu zařazení do evidence. Majetek nesplňující podmínky §26 bude zapsán jako jednorázový daňový výdaj do peněžního deníku. Pokud je majetek v souladu s §26 tak se hodnota majetku rozpustí v poměrné výši za jednotlivé roky postupně, pomocí daňových odpisů (Chalupa et al., 2021)

Dlouhodobý hmotný majetek se podle §7 Vyhlášky 500/2002 Sb. rozděluje pomocí jednoduchých pravidel. Může se jednat o formy majetku, které jsou považovány za

dlouhodobý hmotný majetek bez ohledu na jeho pořizovací cenu a dobu upotřebitelnosti. Nebo se jedná o majetek, jehož ocenění je minimálně ve výši 80 000 Kč a doba použitelnosti je delší než 1 rok (Vyhláška č. 500/2002 Sb., 2023).

Do první zmíněné skupiny patří pozemky, stavby včetně budov, kulturní památky, umělecká díla, sbírky a předměty kulturní hodnoty podle zvláštních právních předpisů. Tyto majetky jsou považovány za dlouhodobý hmotný majetek vždy, bez ohledu na pořizovací cenu s výjimkou uměleckých děl, jež nejsou pevnou součástí budov a staveb a jejíž samostatná hodnota nepřesáhla 80 000 Kč. Druhou skupinou jsou samostatné movité věci, případně soubory movitých věcí se samostatným technicko-ekonomickým určením. Tyto majetky tedy musí splnit uvedené podmínky dlouhodobého hmotného majetku. Pokud jednu z podmínek nesplní, do daňové evidence se zaevidují jako jednorázový daňový výdaj. Dále jsou jako dlouhodobý majetek považovány pěstitelské celky trvalých porostů s dobou plodnosti delší než 3 roky, dospělá zvířata a jejich skupiny, pokud jejich vstupní cena splňuje hodnotu 80 000 Kč a otvírky nových lomů, pískoven a hlinišť a technická rekultivace (Dušek a Sedláček, 2023).

V Zákoně č. 609/2020 Sb. je v části sedmé toho zákona, jež se týká změn zákona o daních z příjmů uvedeno, že původní hodnota 40 000 Kč při pořízení majetku byla nahrazena částkou 80 000 Kč (Zákon č. 609/2020 Sb., 2023). Tato změna nabyla platnosti k 1. 1. 2021, avšak lze uplatnit i na majetek, který byl pořízen během roku 2020 (Sůsa, 2021). Podnikatel, který majetek pořídil před novelou zákona a jeho pořizovací cena byla vyšší než 40 000 Kč, může majetek evidovat v podnikání jako dlouhodobý majetek i přes to, že by po novele nesplňoval podmínky. Zůstává tedy až do jeho vyřazení dlouhodobým majetkem (Štohl, 2023).

Technické zhodnocení u dlouhodobého hmotného majetku se rozumí výdaje na dokončené nástavby, přístavby a stavení úpravy, rekonstrukce a modernizace majetku, překročí-li tyto úpravy celkovou hodnotu 80 000 Kč za zdaňovací období (Chalupa e al., 2021). Stane-li se, že modernizace majetku nedosáhla požadované hodnoty, eviduje se jako daňový výdaj (Štohl, 2023).

Dlouhodobým finančním majetkem se rozumí majetek, který není odepisován. Patří zde majetkové účasti a další majetkové i úvěrové cenné papíry, jež jsou v obchodním majetku drženy dlouhodobě, to znamená déle než 1 rok (Dušek a Sedláček, 2023). Takový

druh majetku se u podnikajících FO vedoucích daňovou evidenci objevuje velice zřídka (Pilátová, 2019).

Jak už bylo zmíněno, majetek se stane součástí obchodního majetku po zavedení do evidence. Majetek je v evidenci veden ve vstupních cenách. Vstupní cena majetku je hodnota, která je určena podle způsobu nabytí daného majetku. Vstupní cenou může být pořizovací cena, cena na úrovni vlastních nákladů nebo reprodukční pořizovací cena (Pilátová, 2019).

Pořizovací cenou se rozumí cena samotného majetku a vedlejší výdaje na jeho pořízení. Samostatnou cenou majetku je například cena automobilu, stroje, budovy nebo jiného dlouhodobého majetku. Vedlejšími náklady jsou například náklady na dopravu a montáž, clo, projektové práce i pokud bylo zhotoveno více návrhů, ale vybraný byl pouze jeden, opravy nebo jiné úpravy, které bylo nutné provést před zařazením majetku do užívání. Všechny tyto výdaje se mohou stát součástí vstupní ceny majetku. V takovém případě nebudou výdaje zapsány v peněžním deníku, a do daňových výdajů budou rozpuštěny pomocí odpisů daného majetku (Štohl, 2023).

Jsou však i náklady, které do pořizovací ceny zahrnuty být nemohou. Například opravy a údržba, která vrací majetek do jeho původního stavu a zpomaluje opotřebení, kurzové rozdíly, smluvní pokuty a úroky z prodlení a jiné sankce ze smluvních vztahů, náklady na školení zaměstnanců a v neposlední řadě náklady na vybavení dlouhodobého majetku zásobami. Všechny zmíněné položky se do pořizovací ceny nezapočtou a jsou tedy vedeny v peněžním deníku jako daňové výdaje (Dušek a Sedláček, 2023).

Cenou na úrovni vlastních nákladů, jinak také oceňování majetku vlastními náklady je metoda, která se využívá u majetku, který si podnikatel vyrobil svépomocí, to znamená ve vlastní režii. Zde se zahrnují přímé a nepřímé náklady na výrobu. Mezi přímé náklady patří náklady, které můžeme jednoznačně přiřadit k danému majetku. Například je to pořizovací cena využitého materiálu, mzda zaměstnance, který na výrobku přímo pracoval a další náklady které mají jasnou souvislost s vyráběným majetkem. Mezi nepřímé náklady mohou patřit náklady na energii, náklady na mzdy administrativních a vedoucích pracovníků, nájem a podobně. Tyto nepřímé náklady se pak rozpočítávají například pomocí kalkulací. Součtem přímých a nepřímých nákladů pak vzniká vstupní cena majetku (Pilátová, 2019).

Při oceňování majetku, jež byl pořízen tímto způsobem jsou výdaje použité k výrobě majetku zaevidovány jako daňový výdaj, poté se při zařazení majetku do užívání zapíše záznam do příjmů zahrnutých do základu daně a zvýší se tak tato položka, aby nedošlo k nezákonnému krácení základu daně. Jedná se o nepeněžní operaci, z toho důvodu nebude záznam v peněžním deníku (Dušek a Sedláček, 2023).

Reprodukční pořizovací cena je cena, za kterou by byl majetek pořízen v době, kdy je majetek evidován v obchodním majetku. Můžeme říct, že se jedná o obvyklou cenu, za kterou by byl stejný nebo podobný majetek prodáván ve stejném časovém období (Pilátová, 2019).

Ke stanovení této ceny dochází na základě znaleckého posudku nebo v některých případech může být použita cena, která souhlasí s cenou na aktuálním trhu stejného nebo podobného majetku. U majetku, který má vyšší hodnotu je však vhodné využití znaleckého posudku (Štohl, 2023).

K využití reprodukční pořizovací ceny dochází nejčastěji u zařazení nemovité věci, kterou podnikatel pořídil mimo svou ekonomickou činnost více než 5 let před zařazením do obchodního majetku. Movitý majetek, který podnikatel pořídil mimo svou ekonomickou činnost více než 1 rok před zařazením do obchodního majetku. A v neposlední řadě u majetku, jenž byl nově zjištěn a v daňové evidenci o něm ještě nebylo evidováno, takovým majetku může být například inventarizační přebytek (Štohl, 2023).

2.3.3.2 Odpisy dlouhodobého majetku

U dlouhodobého hmotného majetku je předpoklad, že se v podnikání bude využívat po dobu několika let. Proto se při pořízení neeviduje jako jednorázový daňový výdaj. Hodnota dlouhodobého hmotného majetku se do výdajů dostane postupně pomocí odpisů. Tyto odpisy ovlivňují základ daně po dobu několika let, proto je důležité správně určit odpisovou skupinu a způsob odpisování (Dušek a Sedláček, 2023).

Majetek může být odepisován pouze odpisovatelem, tím se rozumí poplatník, který má vlastnické právo k hmotnému majetku. Zároveň může být odepisován pouze jedním poplatníkem. Odpis představuje hranici, která může být v daňových výdajích uplatněná. Není možné odepsat víc, než je samotná hodnota majetku (Hakalová, Pšenková, 2016).

Dlouhodobý majetek se začíná odpisovat po zařazení majetku do užívání. Problematika odpisů je vymezena v §26 až §33 ZDP. Existují dva základní způsoby odpisování, rovnoměrné a zrychlené. Odpisovatel si podle tohoto zákona může vybrat jakýkoliv způsob, avšak vybraný způsob musí dodržet do úplného odepsání majetku nebo do jeho vyřazení. Příklad, kdy odpisovatel nemá možnost výběru způsobu odpisování je, pokud nákupem nebo jiným způsobem získal majetek, jenž už byl odepisován. V takovém případě nový vlastník musí převzít způsob odpisování od původního vlastníka, přebírá také vstupní cenu majetku a už odepsanou hodnotu majetku. Není možné odpisovat majetek dvakrát, tudíž nový odpisovatel naváže na předchozí odpisování (Dušek a Sedláček, 2023).

Podnikatel, který majetek zařazený do obchodního majetku používá k zajištění zdanitelných příjmů pouze z části, například používá automobil jak k pracovním, tak k soukromým cestám, může roční odpis uplatnit pouze v poměrné výši. Poměrnou výši odpisů stanoví odpisovatel podle adekvátně zvoleného kritéria. U zmíněného automobilu je tímto kritériem například počet ujetých kilometrů z cest, které byly vykonány za účelem podnikání, z toho vyplívá povinnost vést evidenci jízd (Pilátová, 2019).

V obchodním majetku se může objevit dlouhodobý hmotný majetek, jež je z odpisování vyloučen. Tyto majetky nejsou uplatňovány v daňových výdajích postupně ale pouze jednorázově. Taxativní výčet majetku vyloučeného z odpisování najdeme v §27 ZDP a patří zde například pozemky bez ohledu na vstupní cenu, majetek převedený bezúplatně na základě smlouvy o finančním leasingu, překročí-li hodnota majetku částku 80 000 Kč, pěstitelské celky trvalých porostů, jež přesáhly dobu plodnosti 3 roky a nedosáhly plodonosného stáří a další (Vychopeň et al., 2023).

Před samotným výběrem způsobu odpisování musí odpisovatel určit odpisovou skupinu. Přesné vymezení odpisových skupin je předmětem přílohy č. 1 ZDP, kde jsou vypsány druhy majetku a určeno, do kterých skupin majetek patří. Platí, že odpisové skupiny a doba odpisování, které odpisové skupiny určují, je pro rovnoměrné i zrychlené odpisování stejná (Štohl, 2023).

Tabulka 1: Doba odpisování pro jednotlivé odpisové skupiny

(Zdroj: vlastní zpracování dle: Štohl, 2023)

Odpisová skupina	Minimální doba odpisování	Příklady zařazení HM do jednotlivých odpisových skupin
1	3 roky	Kancelářské stroje a počítače, televizní kamery ...
2	5 let	Nákladní automobily, rozhlasové a televizní přijímače ...
3	10 let	Klimatizační zařízení, kotle pro ústřední vytápění, jeřáby ...
4	20 let	Budovy ze dřeva a plastů, oplocení budov a inženýrských staveb ...
5	30 let	Výrobní budovy, komunikace (silnice, mosty, tunely aj.) ...
6	50 let	Administrativní budovy, budovy hotelů, obchodních domů, školy ...

V tabulce jsou uvedené příklady zařazení dlouhodobého hmotného majetku do jednotlivých odpisových skupin. Jsou zde majetky, které patří k často hledaným.

Při odpisování dlouhodobého majetku **rovnoměrným způsobem odpisování** jsou jednotlivým odpisovým skupinám přidělené maximální roční odpisové sazby podle §31 ZDP (Hakalová, Pšenková, 2016).

$$\text{Roční odpisy} = \frac{(\text{vstupní cena} * \text{roční odpisová sazba})}{100}$$

Vzorec 1: Výpočet ročních rovnoměrných odpisů
(Zdroj: vlastní zpracování dle: Štohl, 2023)

Tabulka 2: Odpisové sazby

(Zdroj: vlastní zpracování dle: Dušek a Sedláček, 2023)

Odpisová skupina	Roční odpisová sazba (%)		
	Sazba v prvním roce odpisování	Sazba pro další roky odpisování	Sazba pro zvýšenou vstupní cenu
1	20	40	33,3
2	11	22,25	20
3	5,5	10,5	10
4	2,15	5,15	5
5	1,4	3,4	3,4
6	1,02	2,02	2

V tabulce jsou zaznamenány sazby pro rovnoměrné odpisování v dělení na sazbu v prvním roce odpisování, sazbu v dalších letech odpisování a posledním sloupci je sazba,

jež se využije při technickém zhodnocení majetku. Tyto sazby se využijí ve vzorci pro výpočet ročních odpisů.

Odpisovatel má možnost využít i nižší sazby, než jsou v tabulce uvedeny, ale prodlouží se doba odpisování. Snížení sazeb nemůže využít FO uplatňující výdaje paušálním procentem z příjmů (Vychopeň et al., 2023).

Pokud je odpisovatel prvním vlastníkem, který používá dlouhodobý hmotný majetek a zároveň je majetek zaříděný do 1 až 3 odpisové skupiny, má odpisovatel možnost uplatnit zvýšený odpis v prvním roce odpisování. Je možno využít zvýšeného odpisu ve třech procentních sazbách. Podnikatel s převážně zemědělskou a lesní výrobou si může v prvním roce odpisování zvýšit odpis o 20 %. Poplatníci provozující čistírny odpadních vod a zpracování druhotného odpadu si mohou uplatnit zvýšený odpis o 15 % a nakonec ostatní poplatníci až na výjimky si mohou uplatnit zvýšený odpis v prvním roce o 10 %. Výjimkami jsou automobily a motocykly, které nejsou provozovateli silniční dopravy, taxislužby, autoškoly, nebo nejsou vozidly sanitními nebo pohřebními. Dále letadla, pokud nejsou provozována leteckou dopravou (Vychopeň et al., 2023).

Tabulka 3: Přehled odpisových sazeb pro zvýšení odpisové sazby v prvním roce o 20 %
(Zdroj: vlastní zpracování dle: Dušek a Sedláček, 2023)

Odpisová skupina	Roční odpisová sazba při zvýšení odpisu v prvním roce odpisování o 20 %		
	Sazba v prvním roce odpisování	Sazba pro další roky odpisování	Sazba pro zvýšenou vstupní cenu
1	40	30	33,3
2	31	17,25	20
3	24,4	8,4	10

Obsahem tabulky jsou sazby, jež může uplatnit podnikatel s převážně zemědělskou a lesní výrobou. Jedná se o sazby pro první rok odpisování, další roky odpisování a sazby, jež se použijí při technickém zhodnocení.

Tabulka 4: Přehled odpisových sazeb pro zvýšení odpisové sazby v prvním roce o 15 %
(Zdroj: vlastní zpracování dle: Dušek a Sedláček, 2023)

Odpisová skupina	Roční odpisová sazba při zvýšení odpisu v prvním roce odpisování o 15 %		
	Sazba v prvním roce odpisování	Sazba pro další roky odpisování	Sazba pro zvýšenou vstupní cenu
1	35	32,5	33,3
2	26	18,5	20
3	19	9	10

V této tabulce jsem uvedené sazby, kterými si podnikatel provozující čistírny odpadních vod a zpracování druhotného odpadu zvýší odpisy v prvním roce o 15 %. Jedná se o sazby pro odpisování v prvním roce, v dalších letech a při technickém zhodnocení.

Tabulka 5: Přehled odpisových sazeb pro zvýšení odpisové sazby v prvním roce o 10 %
(Zdroj: vlastní zpracování dle: Dušek a Sedláček, 2023)

Odpisová skupina	Roční odpisová sazba při zvýšení odpisu v prvním roce odpisování o 10 %		
	Sazba v prvním roce odpisování	Sazba pro další roky odpisování	Sazba pro zvýšenou vstupní cenu
1	30	35	33,3
2	21	19,75	20
3	15,4	9,4	10

Ostatní podnikatelé využijí zvýšení odpisu v prvním roce o 10 %. V tabulce jsou uvedeny sazby pro první a další roky odpisování a sazba při uplatnění technického zhodnocení.

Pokud dojde v průběhu odpisování k technickému zhodnocení majetku, zvýší se vstupní cena odpisovaného majetku a ovlivní tak výši odpisů. Sazby pro zvýšený odpis jsou v tabulkách číslo 3., 4. a 5. v posledním sloupci.

Roční odpisy

$$= \frac{(\text{zvýšená vstupní cena} * \text{roční odpisová sazba (pro zvýšenou vstupní cenu)})}{100}$$

Vzorec 2: Výpočet rovnoměrného odpisu se zvýšenou vstupní cenou
(Zdroj: vlastní zpracování dle: Dušek a Sedláček, 2023)

Pravidla pro **zrychlené odpisování** stanovuje §32 ZDP. U zrychleného odpisování jsou jednotlivým odpisovým skupinám přiřazeny koeficienty. U tohoto způsobu odpisování

není uplatňována výše odpisů v daňových výdajích rovnoměrná, ale na začátku odpisování se uplatní vyšší část a ke konci se uplatňovaná výše snižuje (Štohl, 2023).

Tabulka 6: Koeficienty pro zrychlené odpisování

(Zdroj: vlastní zpracování dle: Vychopeň et al., 2023)

Odpisová skupina	Koeficient v prvním roce (K1)	Koeficient v dalších letech (K2)	Koeficient pro zvýšenou zůstatkovou cenu (K3)
1	3	4	3
2	5	6	5
3	10	11	10
4	20	21	20
5	30	31	30
6	50	51	50

V tabulce 6 jsou zaznamenány koeficienty pro první a další roky odpisování v jednotlivých skupinách a v posledním sloupci jsou koeficienty, jež budou použity při technickém zhodnocení majetku. Zároveň mohou být uplatněny stejné zvýšené odpisy v prvním roce jako u rovnoměrných odpisů se stejnými podmínkami a výjimkami. Tento zvýšený odpis představuje procento ze vstupní ceny, které zvýší vypočítaný odpis podle následujících vzorců pro výpočet zrychlených odpisů (Dušek a Sedláček, 2023).

$$\text{Roční odpisy} = \frac{\text{vstupní cena}}{\text{Koeficient v prvním roce}}$$

Vzorec 3: Vzorec pro výpočet zrychlených odpisů v prvním roce

(Zdroj: vlastní zpracování dle: Vychopeň et al., 2023)

$$\text{Roční odpisy} = \frac{2x \text{ zůstatková cena}}{\text{Koeficient v dalších letech} - \text{kolik let již bylo odpisováno}}$$

Vzorec 4: Vzorec pro výpočet zrychlených odpisů v dalších letech

(Zdroj: vlastní zpracování dle: Vychopeň et al., 2023)

$$\text{Roční odpisy} = \frac{2x \text{ zvýšená zůstatková cena}}{\text{Koeficient pro zvýšenou zůstatkovou cenu}}$$

Vzorec 5: Vzorec pro výpočet zrychlených odpisů v roce zvýšení zůstatkové ceny

(Zdroj: vlastní zpracování dle: Vychopeň et al., 2023)

Roční odpisy

$$= \frac{2x \text{ zůstatková cena}}{\text{Koeficient pro zvýšenou zůstatkovou cenu} - \text{kolik let již bylo odpisováno}}$$

Vzorec 6: Vzorec pro výpočet zrychlených odpisů v dalších letech po zvýšení zůstatkové ceny
(Zdroj: vlastní zpracování dle: Vychopeň et al., 2023)

Odpisy se zaokrouhlují na celé koruny nahoru (Dušek a Sedláček, 2023).

V §30a ZDP jsou pravidla pro **mimořádné odpisy**. Tato možnost odpisování dlouhodobého majetku, pro který se může odpisovatel rozhodnout, platí pro dlouhodobý hmotný majetek, který byl pořízen v období od 1. 1. 2009 do 30. 6. 2012 a od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2023 (Dušek a Sedláček, 2023).

Musí zde být splněny podmínky, že odpisovatel je prvním majitelem, odpisování se týká majetku v 1. a 2. odpisové skupině a odpisy jsou měsíční bez přerušení. Odpisování začíná v měsíci následujícím po dni, kdy byly splněny podmínky odpisování. Technické zhodnocení majetku nezvyšuje vstupní cenu a odpisuje se jako samostatný majetek. Odpisy se zaokrouhlují na celé koruny nahoru (Štohl, 2023).

Dlouhodobý hmotný majetek zařazený v 1. odpisové skupině je odepsán rovnoměrně bez přerušení za 12 měsíců. U majetku zařazeného do 2. odpisové skupiny může poplatník odepsat rovnoměrně bez přerušení majetek za 24 měsíců. Kdy v prvních 12 měsících bude odepsáno rovnoměrně 60 % vstupní ceny majetku a v dalších bezprostředně následujících 12 měsících zbylých 40 % vstupní ceny majetku (Štohl, 2023).

2.3.3.3 Karty dlouhodobého majetku

Pro evidenci dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku se využívají karty majetku. Každý majetek má svou kartu, na které jsou zaznamenány potřebné informace. Mezi základní informace, které musí na kartě majetku být uvedeny patří název nebo popis majetku a jeho evidenční číslo, ocenění, datum pořízení a uvedení do užívání, zvolený způsob odpisování, hodnoty ročních odpisů, zřízené zástavní právo nebo věcné břemeno a pokud dojde k vyřazení majetku, musí zde být datum a způsob vyřazení. Dále může podnikatel v této kartě uvádět informace potřebné pro své potřeby. Například roční odpisovou sazbu nebo koeficient, číslo dokladu, na základě, kterého byl majetek pořízen,

využití zvýšeného odpisu v prvním roce odpisování a další informace (Dušek a Sedláček, 2023).

Dlouhodobý majetek, jenž se neodepisuje se zaznamenává také na inventárních kartách majetku, ale neuvádí se údaje související s odpisy (Dušek a Sedláček, 2023).

2.3.3.4 Vyřazení dlouhodobého majetku

K vyřazení majetku z obchodního majetku podnikatele může dojít hned z několika důvodů. Majetek je vyřazen ke dni, kdy je o tomto majetku naposledy evidováno v daňové evidenci (Štohl, 2023). Jak je zmíněno v předchozí kapitole, datum a způsob vyřazení musí být zaznamenán v kartě příslušného majetku.

Dlouhodobý majetek vyřazen z důvodu likvidace může být plně odepsaný nebo odepsaný jen z části. V obou případech musí být o průběhu a důvodu likvidace vytvořen likvidační protokol, ve kterém jsou uvedeny i údaje o materiálu, který z likvidace zbyl. Všechny tyto informace jsou důležité pro určení daňové účinnosti likvidace. Pokud majetek nebyl plně odepsán, lze uplatnit v posledním roce poloviční odpis, který snižuje zůstatkovou cenu majetku (Dušek a Sedláček, 2023). Zůstatková cena majetku je u vyřazení z důvodu likvidace vždy daňově uznatelným výdajem, pokud není likvidace součástí pořízení nového majetku, v takovém případě je zůstatková cena součástí vstupní ceny nového majetku (Vychopeň et al., 2023).

U **vyřazení majetku z důvodu prodeje** je důležité sledovat stav vyřazovaného majetku. Při prodeji majetku, jež je plně odepsán, nejsou žádné daňově uznatelné výdaje, jelikož celá vstupní cena majetku je již v daňových výdajích promítnuta. U majetku, jež je z odpisování vyloučen, lze do daňových výdajů zahrnout zůstatkovou cenu do výše příjmů plynoucích z prodeje. U majetku, jež není plně odepsán, se v daňových výdajích uplatní odpis za poslední zdaňovací období v poloviční výši a zůstatková cena majetku. Příjmy, jež plynou z prodeje tohoto majetku jsou zahrnuty mezi příjmy, kterou jsou předmětem daně, budou tedy zdaněny (Dušek a Sedláček, 2023).

Vyřazení z důvodu darování dlouhodobého majetku je způsob, u kterého si podnikatel nemůže uplatnit zůstatkovou cenu majetku v daňových výdajích. Zde si může uplatnit pouze poloviční odpis stejně jako u předchozích možností. Hodnota daru však může být

uplatněna jako položka snižující základ daně, pokud jsou splněny podmínky §15 odstavce 1 a §20 odstavce 8 ZDP (Vychopeň et al., 2023).

Byl-li **majetek vyřazen z důvodu živelní pohromy nebo poškození neznámým pachatelem** a je-li tato skutečnost potvrzená policií, jako daňový výdaj se považuje poloviční odpis a zároveň zůstatková cena majetku. Pokud však byl majetek pojištěn a podnikatel dostane plnění od pojišťovny, musí jeho hodnotu zaznamenat jako zdanitelný příjem v plné výši. Pokud byla škoda důsledkem jiné příčiny, může být uplatněn odpis v poloviční výši a zároveň zůstatková cena ve výši zdanitelných příjmů z důsledku škody (Dušek a Sedláček, 2023).

Při vzniku manka u majetku se uplatní poloviční odpis. Zůstatková cena může být uplatněna, pokud je manko předepsané k úhradě. Zůstatková cena se v takovém případě uplatní pouze do výše náhrady. Náhrada je příjem, který je předmětem daně, a bude zdaněn (Dušek a Sedláček, 2023).

Přerazení majetku z obchodního majetku do osobního užívání je proces, kdy podnikatel převede majetek, jež je zapsán v obchodním majetku do osobního užívání. Nejedná se o prodej ani darování jiné osobě. U tohoto způsobu vyřazení lze uplatnit odpis v poloviční výši. Zůstatková cena nelze uplatnit jako daňově uznatelný výdaj (Vychopeň et al., 2023).

2.3.4 Majetek získaný formou nájmu

Existují dvě formy majetku v nájmu. První je operativní leasing, zde dochází k dočasnému pronájmu věci nájemníkovi. Po skončení nájemní doby zůstává majetek ve vlastnictví pronajímatele. Druhou formou je finanční leasing, poskytovatel neboli vlastník předmětu dočasně umožní používání věci uživateli za úplatu. Po skončení nájemní smlouvy má vlastník povinnost přenechat vlastnické právo uživateli, tedy musí předmět smlouvy odprodat (Chalupa et al., 2021).

Aby mohl být finanční leasing daňově uznatelný, musí splnit podmínky stanovené v §24 odstavci 4 ZDP. Uživatel v průběhu finančního leasingu platí splátky představující nájemné. Tyto platby jsou časově rozlišené. To znamená, že úplata je daňovým výdajem jen v poměrné výši na příslušné časové období. Do evidence úplatu za finanční leasing zapisujeme buďto přímo do daňových výdajů a časově se rozliší pouze první zvýšená

úplata, nebo se úplaty zapíší jako nedaňový výdaj a do daňových výdajů se rozpustí celková hodnota leasingu (Štohl, 2023).

Pro řádné ukončení finančního leasingu musí být předmět leasingu odprodán uživateli, to znamená, že uživatel získá vlastnická práva k majetku. Poté podnikatel postupuje jako u pořízení nového majetku. Pokud má majetek hodnotu nižší než 80 000 Kč zaeviduje majetek do daňových výdajů. V opačném případě zařadí majetek do užívání, zapíše do karty majetku a začne odepisovat (Štohl, 2023).

2.3.5 Zásoby

Pojem „zásoby“ není v ZDP definován, řídí se tedy účetními předpisy. Za zásoby jsou považovány materiál, zboží, zásoby vlastní výroby a zvířata. Vlastní výrobu představují nedokončená výroba, polotovary a výrobky. V evidenci zásob je zahrnut i majetek, jež nepřevyšuje vstupní cenu 80 000 Kč s dobou použitelnosti delší než 1 rok. V evidenční kartě zásob musí být jednoznačně označeno, že se jedná o drobný dlouhodobý majetek (Dušek a Sedláček, 2023).

2.3.5.1 Oceňování zásob

Oceňování zásob se taktéž řídí účetními předpisy. Pokud jsou zásoby získané úplatným nabytím, to znamená nákupem, jsou součástí jejich pořizovací ceny náklady související s jejich pořízením. Jedná se například o náklady na dopravu, clo, provize nebo pojistné. Jsou i náklady, jež do pořizovací ceny zásob započítat nemůžeme, například úroky z úvěru, smluvní pokuty nebo kurzové rozdíly (Vychopeň et al., 2023).

Zásoby vlastní výroby jsou oceňovány vlastními náklady. Součástí ocenění jsou náklady přímé i nepřímé. Stanovení nákladu na výrobu závisí na podnikateli. Náklady na vlastní výrobu se zjistí nejčastěji pomocí kalkulací (Vychopeň et al., 2023).

U zásob pořízených darováním probíhá oceňování podle oceňovací vyhlášky. Zásoby vložené do obchodního majetku jsou oceněny reprodukční pořizovací cenou (Dušek a Sedláček, 2023).

2.3.5.2 Karty zásob

Z povinnosti zjistit skutečný stav zásob k poslednímu dni zdaňovacího období kvůli správnému určení základu daně vyplývá, že je potřeba vést evidenci zásob. Není daná přesná forma, jak vést evidenci, proto existuje několik možností. Poplatník může vést evidenci zásob jako skladové karty podle jednotlivého druhu zásob nebo může vést evidenci zakázek, kde se nakupují a spotřebovávají zásoby v rámci jedné zakázky (Pilátová, 2019).

Evidence zásob by měla obsahovat základní informace o zásobách. Nejdůležitějšími jsou název nebo popis zásob, datum pořízení, pořizovací cena, počet jednotek daného majetku datum a způsob vyřazení. Pořizovací výdaje zásob jsou při jejich zaplacení zachyceny v deníku příjmů a výdajů (Dušek a Sedláček, 2023).

U poplatníků, pro které je zaznamenávání jednotlivých zásob obtížné je možno využít jiných způsobů. Například kontrola korunou, tento způsob je založen na oceňování zásob v prodejních cenách. Nově nakoupené zásoby se ocení prodejní cenou a přičtou se k zůstatku zásob. Úbytek zásob se zaznamenává podle vykázaných tržeb (Dušek a Sedláček, 2023).

2.3.5.3 Úbytky zásob

Při spotřebování zásob pro další výrobu se změny evidují pouze na evidenčních kartách zásob. Při prodeji zásob dojde ke snížení množství zásob na evidenční kartě a po zaplacení se záznam eviduje v deníku příjmů a výdajů. Prodej zboží či výrobků je zdanitelný příjem (Dušek a Sedláček, 2023).

Při inventarizaci na konci nebo během účetního období může být zjištěno manko na zásobách. Může se jednat o přirozený úbytek nebo o ztratné zásob. Zda se jedná o přirozený úbytek nebo o ztratné zásob je uvedeno ve vnitřním předpisu. Zásoby už jsou součástí daňových výdajů od chvíle, kdy bylo za zásoby zaplacení, znamená to tedy, že se tyto úbytky již nezapisují jako daňově uznatelný výdaj (Pilátová, 2019).

2.3.6 Krátkodobý finanční majetek

Mezi krátkodobý finanční majetek, který podnikatel nejčastěji eviduje patří peníze jak v hotovostní, tak v bezhotovostní formě a ceniny. Pokud FO uzavírá i zahraniční obchody,

může mít ve svém obchodním majetku také valutovou pokladnu nebo devizový účet (Pilátová, 2019).

2.3.6.1 Korunová a valutová pokladna

Podnikateli není v ZDP stanovená povinnost vést pokladní hotovost ve fyzické podobě, to znamená, že podnikatel není povinen vlastnit pokladnu, do které si ukládá hotovostní peníze. Je však potřeba o pohybu hotovosti vést evidenci pro správné a průkazné stanovení základu daně. Skutečný stav pokladny se zjistí fyzickou inventurou (Dušek a Sedláček, 2023). Pohyb korunové pokladny můžeme evidovat v deníku příjmů a výdajů nebo můžeme vést evidenci za jednotlivé pokladny samostatně a na konci zdaňovacího období sečíst stavy jednotlivých pokladen (Pilátová, 2019). V případě, že podnikatel vede fyzickou pokladnu, zapisuje pohyby do pokladní knihy. Zápisy do jakékoliv zvolené evidence musí být vždy na základě příjmového nebo výdajového pokladního dokladu (Štohl, 2023).

Valutová pokladna je pokladna vedená v cizí měně. Poplatníci mají na výběr ze dvou forem vedení valutové pokladny. V prvním způsobu mohou vést evidenci příjmů a výdajů v cizí měně a na konci zdaňovacího období přepočítají stav valutové pokladny jednotným kurzem. Ve druhém způsobu mohou přepočítávat cizí měny v průběhu roku kurzem devizového trhu nebo pevným kurzem (Pilátová, 2019). Přiblížení jednotlivých kurzů je obsahem kapitoly 2.2.6.

2.3.6.2 Ceniny

Ceniny jsou poštovní známky, kolky, jízdenky, karty na pohonné hmoty, telefonní karty a v neposlední řadě stravenky. Pokud jsou ceniny nakupovány ve větším množství a nejsou hned spotřebovány, je nutné vést jejich evidenci například formou karty nebo sešitu. Na konci období je zjišťován stav v evidenci a porovnáván se skutečným stavem (Dušek a Sedláček, 2023).

2.3.6.3 Korunový a devizový bankovní účet

FO si pro své podnikání založí podnikatelský účet, díky kterému může uskutečňovat bezhotovostní styk s odběrateli a dodavateli. Zápisy do deníků příjmů a výdajů probíhají na základě výpisu z účtu, jenž může mít formu měsíčního výpisu nebo výpisu po každém

pohybu. Pokud se stane, že je ke konci zdaňovacího období na účtu záporná hodnota zůstatku, jedná se o krátkodobý bankovní úvěr (Pilátová, 2019).

Devizové bankovní účty jsou účty vedené v cizí měně pro obchodování se zahraničím. U devizového účtu se postupuje obdobně, jako u přepočtu příjmů a výdajů na valutové pokladně. Na konci zdaňovacího období se zůstatek na devizovém účtu nijak nepřepočítává (Pilátová, 2019).

2.3.6.4 Krátkodobé cenné papíry

Krátkodobé cenné papíry jsou takové cenné papíry, které podnikatel vlastní po dobu kratší než jeden rok. Jedná se o majetkové cenné papíry, jejímž výnosem jsou podíly na zisku. Například akcie nebo podílové listy. Další skupinou krátkodobých cenných papírů jsou dluhové cenné papíry, kdy má vlastník nárok na zaplacení hodnoty cenného papíru a úroků s tím spojené. Příkladem mohou být obligace, zástavní listy nebo směnky za účelem obchodování (Dušek a Sedláček, 2023).

Cenné papíry v daňové evidenci podnikatel eviduje na samostatných kartách v pořizovací ceně, to je cena pořízení včetně výdajů souvisejících s pořízením cenného papíru. Výnosy z těchto cenných papírů se zapisují ve zvláštních sloupcích deníku příjmů a výdajů a podle §8 ZDP spadají pod příjem z kapitálového majetku (Dušek a Sedláček, 2023).

2.3.7 Mzdová evidence

Podnikatel při výkonu svého podnikání může zaměstnávat osoby na základě pracovněprávních vztahů. K jednotlivým zaměstnancům musí podnikatel vést mzdovou agendu se všemi potřebnými náležitostmi. Součástí mzdové agendy jsou mzdové listy, výplatní pásky, daňové prohlášení, evidenční listy důchodového pojištění a další. Zaměstnavatel má povinnost správně vypočítat, srazit a odvést daň z příjmů FO a sociální a zdravotní pojištění osob, které zaměstnává (Hakalová, Pšenková, 2016).

Mzdový list každého zaměstnance musí obsahovat celé jméno zaměstnance, rodné číslo, bydliště, jména a rodná čísla osob, na které zaměstnanec uplatňuje slevu na dani nebo daňové zvýhodnění a zároveň průkazný důvod tohoto uplatnění (například u osoby, která je zaměstnaná a zároveň je studentem do 26 let, je to potvrzení o studiu), v neposlední

řadě také den nástupu do zaměstnání a údaje o výpočtu daně. Dále jsou to informace, které musí být uváděny za každý kalendářní měsíc. To jsou výše celkových předepsaných mezd bez ohledu na způsob výplaty, částky osvobozené od daně, jednotlivé pojistné, základ pro výpočet zálohy na daň nebo základ pro výpočet daně podle zvláštní sazby, záloha na daň, výše měsíčního daňového zvýhodnění a dalších slevy na dani, na které může mít zaměstnanec nárok (Dušek a Sedláček, 2023).

Všechny složky mzdové agendy zaměstnanců má zaměstnavatel povinnost uchovávat po dobu 45 let (Dušek a Sedláček, 2023).

Hrubé mzdy jsou evidovány ve mzdovém listě zaměstnance. Vyplacené čisté mzdy a zaplacené odvody na sociálním a zdravotním pojištění za zaměstnance i za zaměstnavatele, vyplacené zálohy na mzdu a další odvody jsou evidovány v peněžním deníku, a jsou považovány za daňově uznatelné výdaje (Hakalová, Pšenková, 2016).

Rezervy a jejich evidence

Rezervy jsou v daňové evidenci tvořeny na základě Zákona č. 593/1992 Sb. o rezervách. U FO nejsou rezervy příliš časté. Nejčastěji jsou rezervy tvořeny na opravu hmotného majetku, na pěstební činnost a dále podle §10 Zákona o rezervách. Rezervy jsou evidovány na kartách zákonných rezerv, kde je uvedeno, jakým způsobem byla rezerva tvořena, použita a zrušena. Daňovou uznatelnost rezervy určíme podle podmínek stanovených v ZDP (Hakalová, Pšenková, 2016).

2.3.8 Automobil v podnikání

Podnikající FO může ke své činnosti využít automobil. Pokud se jedná o vozidlo zahrnuté v obchodním majetku podnikatele, jsou za daňově uznatelné výdaje považovány výdaje na spotřebované pohonné hmoty, výdaje na opravy a údržbu, odpisy automobilu, nákup dálniční známky a zaplacené pojištění automobilu. Pokud jsou na automobilu provedeny úpravy charakteristické pro technické zhodnocení v hodnotě větší než 80 000 Kč nejedná se o daňově uznatelný výdaj, ale hodnota je součástí vstupní ceny automobilu a do výdajů se hodnota propíše pomocí odpisů majetku. Zároveň výdaje na pohonné hmoty jsou daňově uznatelné v plný výši na základě daňového dokladu a evidenci jízd (Štohl, 2023).

Evidence jízd nebo kniha jízd je evidence, kterou využívají FO využívající automobil v podnikání bez ohledu na to, zda je automobil zapsán v obchodním majetku, je v nájmu nebo není v obchodním majetku. Hlavními náležitostmi knihy jízd jsou údaje o dopravním prostředku, datum jízdy, počátek a cíl jízdy, účel jízdy, počet ujetých kilometrů, stav tachometru na počátku a na konci zdaňovacího období, pokud je automobil součástí obchodního majetku a další vhodné údaje (Dušek a Sedláček, 2023).

Pokud je vozidlo zapsáno v obchodním majetku a je používáno pro zajištění příjmů z podnikání jen částečně, musí být všechny výdaje s tímto vozidlem spojené poměrově rozděleny na daňově uznatelné a neuznatelné (Štohl, 2023). Tento poměr se určí pomocí zápisů do knihy jízd, kde jsou zapsány cesty uskutečněné za účelem podnikání i pro soukromé využití automobilu. Následně se dle těchto zápisů stanoví poměr ujetých kilometrů pro podnikání a pro soukromé účely a o tento poměr se sníží daňově uznatelné výdaje a zvýší daňově neuznatelné výdaje. Jedná se o všechny výdaje vynaložené na provoz automobilu. (Machala, 2022)

Pokud automobil využívaný v podnikání není zapsán v obchodním majetku, nelze uplatnit výdaje na provoz automobilu, neboť se nejedná o obchodní majetek podnikatele. Lze uplatnit základní náhrady na opotřebení automobilu. Jedná se o součin ujetých kilometrů, které zjistíme z evidence jízd a sazby základní náhrady, která pro osobní motorová vozidla pro rok 2023 činí 5,20 Kč na kilometr. Dalším výdajem jsou náhrady za spotřebované pohonné hmoty. Tato náhrada je součinem spotřeby vozidla na 100 km, jež zjistíme na technickém průkazu daného vozidla, a cenou za 1 litr pohonných hmot doloženou daňovým dokladem obdržným při nákupu (Štohl, 2023).

Nechce-li podnikatel z nějakého důvodu vést knihu jízd. Může za splnění podmínek stanovených v §24 ZDP využít paušální výdaje na dopravu. Podmínkou je, že poplatník je vlastníkem vozidla, využívá jej alespoň z části k podnikatelské činnosti a nepřenechal vozidlo k užívání jiné osobě ani na část měsíce. Paušální výdaj na dopravu ve výši 5 000 Kč měsíčně, si může poplatník uplatnit, pokud využívá vozidlo pouze pro podnikatelskou činnost. Pokud jej využívá i pro soukromé účely, může si uplatnit pouze 80 % z původních 5 000 Kč, to je 4 000 Kč za každý měsíc využití vozidla. Paušální výdaje mohou být využity nanejvýš na 3 osobní automobily splňující výše zmíněné podmínky, zároveň je nepodstatné, jestli jsou vozidla součástí obchodního majetku či

nikoliv. Ve zdaňovacím období nemůže podnikatel měnit mezi uplatněním skutečných nebo paušálních výdajů (Hakalová, Pšenková, 2016).

Pokud se podnikatel rozhodl uplatnit paušálních výdajů na dopravu, uvádí výdaje na pořízení pohonných hmot a výdaje na parkování jako výdaj nedaňový a paušální výdaje si uplatní až v daňovém přiznání FO jako položku snižující základ daně (Štohl, 2023).

2.3.9 Operace během zdaňovacího období

V první části jsou operace, které využije začínající podnikatel, který si může uplatnit i výdaje, jež vynaložil ještě před zahájením činnosti. V další části jsou operace v průběhu roku, které podnikatel uskutečňuje v zájmu své podnikatelské činnosti. V poslední podkapitole jsou popsány skutečnosti, které musí podnikatel provést na konci zdaňovacího období, aby mohl správně stanovit dílčí základ daně.

2.3.9.1 Transakce před zahájením činnosti

Podnikatel započne svou podnikatelskou činnost dnem, kdy obdržel živnostenské oprávnění. Ale jeho příprava na tuto činnost vyžaduje vynaložení výdajů ještě předtím, než oprávnění dostane. Může se jednat například o zaplacení samotného živnostenského oprávnění, poplatky za registraci k dani z přidané hodnoty, pokud je podnikatel povinně nebo dobrovolně plátcem. Dále může podnikatel pořídit zásoby, zaplatit nájem prostor, reklamu, poradenskou činnost daňového poradce a různé další výdaje. Všechny výdaje vynaložené v roce zahájení činnosti nebo v roce předcházejícím jsou daňově uznatelným výdajem v roce zahájení podnikatelské činnosti. Do peněžního deníku se výdaje zapisou k datu zahájení činnosti na základě dokladů, které dokazují, že byly tyto položky pořízené v odpovídajícím časovém intervalu (Dušek a Sedláček, 2023).

Ke dni zahájení činnosti musí začínající podnikatel sestavit přehled o majetku a dlužích. Jedná se o peněžní prostředky v hotovosti i na bankovních účtech, dlouhodobý hmotný i nehmotný majetek a zásoby vložený do podnikání poplatníkem. Součástí přehledu jsou také dluhy, které vznikly k datu zahájení činnosti. Podnikatel musí splnit i další povinnosti, a to zaregistrovat se do 8 dnů na správě sociální zabezpečení a zdravotní pojišťovně jako OSVČ, kde mu budou stanoveny měsíční zálohy na odvody zdravotního a sociálního pojištění (Dušek a Sedláček, 2023).

2.3.9.2 Transakce v průběhu zdaňovacího období

K prvnímu dni zdaňovacího období otevírá podnikatel peněžní deník a ostatní složky daňové evidence, o kterých ví, že je v průběhu roku použije. Například se jedná kromě deníku příjmů a výdajů o mzdovou evidenci, knihu jízd, knihu pohledávek a dluhů, pokladní deník a další (Dušek a Sedláček, 2023). Do nich v průběhu zdaňovacího období zachycuje všechny operace, které jsou v předcházejících kapitolách popsány.

2.3.9.3 Úpravy na konci zdaňovacího období

Podnikatel vedoucí daňovou evidenci má podle §7b ZDP povinnost k poslednímu dni zdaňovacího období zjistit skutečný stav hmotného majetku, zásob, pohledávek a dluhů, vyhotovit zápis o zjištěných stavech a upravit dílčí základ daně o případné rozdíly podle §24 a §25 ZDP. Zjišťování skutečného stavu se provádí fyzickou nebo dokladovou kontrolou (Pilátová, 2019).

Posledním zápisem do peněžního deníku před jeho uzavřením mohou být takzvané nepeněžní transakce, zdanitelné příjmy a výdaje, které nejsou peněžním tokem. Zmíněné položky se během zdaňovacího období zapisují mimo deník na jiné evidenční kartě (Dušek a Sedláček, 2023). Jedná se o příjmy a výdaje ze zápočtu pohledávek a závazků, zdanitelné věcné dary přijaté v souvislosti s podnikáním, aktivace hmotného majetku vytvořeného vlastními náklady, odpisy majetku, zůstatková cena hmotného majetku vyřazeného z důvodu likvidace, prodeje nebo škodě při splnění podmínek ZDP, časové rozlišení úplat v souvislosti s finančním leasingem a v neposlední řadě zrušení skutečných výdajů za pohonné hmoty a parkování při využití paušálních výdajů na dopravu (Hakalová, Pšenková, 2016).

Následným součtem zdanitelných příjmů a součtem zdanitelných výdajů a jejich odečtením zjistíme dílčí základ daně ze samostatné činnosti a tyto údaje uvedeme v daňovém přiznání k dani z příjmů FO (Dušek a Sedláček, 2023). Položky zvyšující a snižující základ daně se zapíše v příloze číslo 1. na řádce 105 a 106 (Pilátová, 2019).

Výkazy daňové evidence

Jedinými výkazy, které podnikatel vedoucí daňovou evidenci zhotovuje jsou přehled o majetku a dlužích a přehled o příjmech a výdajích. Jak už bylo řečeno, oba sestavuje

v souvislosti se zjišťováním skutečného stavu pro uzavření evidence. Přehled o majetku a dlužích se stane součástí přílohy číslo 1. daňového priznání k dani z příjmů FO (Hakalová, Pšenková, 2016).

2.3.10 Archivace v daňové evidenci

Podnikatel vedoucí daňovou evidenci má povinnost uchovávat daňovou evidenci za období, pro které stále běží lhůta pro vyměření daně. Tato evidence se musí uschovat pro případ, že by musela být použita jako důkazní materiál (Pilátová, 2019).

Základní doba, po kterou OSVČ musí archivovat daňovou evidenci je 3 roky, a to od data, kdy je možno naposledy poslat daňové priznání k dani z příjmů FO (Knížková, 2023). Pokud podnikatel uplatní ztrátu, tato doba se může prodloužit, maximálně však o 10 let. Jsou však i jiné předpisy, které ukládají povinnost archivace dokladů. Například pokud je podnikatel plátcem DPH, musí doklady archivovat po dobu 10 let. Mzdové listy se uchovávají po dobu 45 let, doklady týkající se poskytnuté dotace 10 a více let a tak dále (Dušek a Sedláček, 2023).

2.3.11 Dopady na plátce a neplátce DPH

Problematika daně z přidané hodnoty je velice obsáhlá, proto jsou v této kapitole zpracovány pouze základní informace potřebné ke správnému vedení daňové evidence a dvedení této daně. Zejména jsou zdůrazněny dopady, pokud podnikatel je nebo není plátcem DPH.

Plátcem daně se stane osoba povinná k dani, která splní podmínky zákona o DPH. Plátcem se může stát povinně nebo dobrovolně. Nejčastější způsob, kdy se stane plátcem povinně je překročení obratu 2 mil. Kč za 12 po sobě jdoucích měsíců. V takovém případě je osoba povinná do 15 dnů od konce měsíce, ve kterém byl obrat překročen podat registraci k dani a od prvního dne následující měsíce je plátcem daně. Podnikatel se může stát plátcem dobrovolně v takovém případě podá žádost o registraci k dani (Kuneš, 2023).

Daň z přidané hodnoty se vede na pomocných knihách daňové evidence, v peněžním deníku ve zvláštním sloupcích nebo může být součástí knih pohledávek a závazků v odpovídajícím členění. Zázpisy se provádějí na základě daňového dokladu. Z evidence musí být patrný nárok na odpočet daně (daň na vstupu) a daňová povinnost (daň na

výstupu) za jednotlivá zdaňovací období. Daňová povinnost se určí odečtením daně na vstupu od daně na výstupu. Pokud vyjde záporný výsledek, jedná se o nadměrný odpočet a finanční úřad na základě přiznání k dani z přidané hodnoty přeplatek vrátí. Pokud je výsledek kladný, jedná se o vlastní daň a poplatník tuto daň odvede finančnímu úřadu. Obě tyto platby jsou daňově neúčinné, stejně jako DPH na vstupu a na výstupu. V konečném důsledku je jisté, že DPH neovlivňuje základ daně z příjmů FO (Štohl, 2023).

Některé dopady toho, že je podnikatel plátcem jsou uvedené v předchozích kapitolách. Souhrnně lze tedy uvést, že pokud podnikatel není plátcem jakýkoli nákup zásob, majetku či služeb od jiných plátců DPH nakupuje v ceně včetně DPH, avšak nemůže si uplatnit odpočet daně. To znamená že se částka DPH stane součástí pořizovací ceny. Pokud podnikatel je plátcem DPH, může si za tyto nákupy nárokovat odpočet daně na vstupu a stát na základě přiznání k DPH částku vrátí. Na druhou stranu podnikatel prodává své výrobky, zboží či služby s daní a tuto hodnotu musí jako daň na výstupu uvést v daňovém přiznání a státu odvést. Výhodné je to například u podnikatelů, kteří prodávají výrobky s 15% sazbou DPH ale materiál na výrobu těchto výrobků nakupují se sazbou 21 % (Štohl, 2023).

3 ANALÝZA SKUTEČNÉHO STAVU

V následující části práce je představena podnikající osoba, jejíž stav je v analytické části hodnocen. Jedná se o posouzení způsobu vedení daňové evidence v současnosti a návrhy na zlepšení evidence příjmů a výdajů pro větší přehlednost a možnost se rozhodnout ve věcech týkajících se provozu podnikání na základě kvalitně zpracované evidence všech skutečností, jež se za uplynulý rok 2023 staly. V návrhové části jsou navrženy způsoby, kterými může podnikající osoba snížit svou daňovou povinnost.

3.1 Představení poplatníka

Pro práci je zvolen poplatník, jenž si nepřeje uvádět osobní informace o své osobě, proto nebude uvedeno celé jméno ani identifikační číslo. Pro označení, je využíváno pojmenování podnikatel nebo poplatník.

Poplatník již řadu let podniká v oblasti pohřebnictví. Hlavní zdroj příjmů představují pohřební služby spojené s obřadem a uložení zemřelých do země či kremace. V těchto položkách jsou zahrnuty služby s tímto spojené, například pronájem obřadní síně pozůstalým, oznámení o úmrtí, květinová výzdoba na obřad, úprava zemřelého a podobně. Dále vyúčtování převozu zesnulých, jež je propláceno zdravotními pojišťovnami. Vedlejšími příjmy jsou prodeje smutečních květin. Podnikatel příhodně provozuje také malé květinářství, odkud tedy vedou příjmy z prodeje květin. Obě tyto provozovny jsou vedeny v Jihomoravském kraji.

Hlavními výdaji v tomto druhu podnikání jsou pohřební služby. Nájemné za prostory, v nichž je vykonávána podnikatelská činnost. Další významnou položkou jsou nákupy zboží, například rakve, urny, květiny, oznámení. Nakupovanými službami jsou práce fotografů, pomocné síly a tak dále. Mezi provozní výdaje patří platby za telefon, energie, úklid, kancelářské potřeby, různé poplatky a další menší položky. Poplatník ke svému podnikání potřebuje i dopravní prostředky, momentálně má ve svém majetku evidovány tři osobní automobily. Z tohoto důvodu jsou součástí výdajů také pohonné hmoty a další výdaje spojené s využíváním a údržbou automobilů k podnikání.

Podnikatel je plátcem daně z přidané hodnoty. Má povinnost čtvrtletně podávat daňové přiznání k DPH. Částky DPH nejsou daňově uznatelným příjmem ani výdajem, z toho důvodu neovlivní výši daňového základu pro daň z příjmů fyzických osob.

Poplatník je již starší pán před důchodem a se svou manželkou žijí na malém městě v Jihomoravském kraji. Manželka je již několik let zaměstnaná u svého manžela v květinářství, kde má uzavřenou dohodu o provedení práce. Podnikatel platí za svou manželku odvody na sociální a zdravotní pojištění. Manželé spolu mají tři děti, které jsou dospělé a již nestudují, to znamená, že poplatník již neuplatňuje daňové zvýhodnění na děti. Nejstarší dcera je učitelkou na místní základní škole. Synové poplatníka jsou dvojčata, a oba se kvůli práci odstěhovali z města. Žádné z dětí se žádným způsobem nepodílí na chodu podniku.

3.2 Dosavadní způsob vedení daňové evidence

Doposud byla daňová evidence vedená pouze v základním rozdělení potřebném pro zjištění základu daně (dále jen „ZD“) ze samostatné činnosti. Tato evidence je vedená pomocí programu ÚČTO od tvůrců Tichý & spol.

Příjmy a výdaje jsou zaznamenávány v peněžním deníku na základě výpisů z bankovního účtu a pokladních dokladů, ať už výdajových nebo příjmových. V peněžním deníku jsou tedy pouze základní informace, jedná-li se o příjem nebo výdaj a rozdělení na daňově uznatelnou nebo neuznatelnou položku. Takovéto rozdělení stačí pro určení správného základu daně ze samostatné činnosti, avšak pro jakoukoli další práci je naprosto nedostačující. Podle takového rozdělení není možné určit, jaké položky představují největší část příjmů podnikatele. Není možné odhadnout, jaké výdaje jsou podstatné, a jaké výdaje by se dali pozitivně ovlivnit pro snížení daňové povinnosti.

V současné době peněžní deník rozděluje příjmy na „Příjmy“ a „Příjmy bez vlivu na ZD“ a výdaje na „Výdaje“ a „Výdaje bez vlivu na ZD“. Díky skutečnosti, že je podnikatel plátcem DPH, jsou zde položky rozděleny do sloupců. Jednotlivé sloupce jsou „Částka“ jež představuje hodnotu včetně DPH, „DPH“ kde je uvedena hodnota daně a „Bez daně“ uvádějící základ daně.

V následující tabulce jsou rozděleny příjmy a výdaje, jež vyplývají z evidence tak, jak jsou evidovány v peněžním deníku. Tyto hodnoty jsou bez hodnot DPH.

Tabulka 7: Příjmy a výdaje roku 2023
(Zdroj: vlastní zpracování)

Příjmy	
Příjmy	6 199 163,00 Kč
Příjmy bez vlivu na ZD	7 174,00 Kč
Výdaje	
Výdaje	4 346 852,00 Kč
Výdaje bez vlivu na ZD	2 863 024,00 Kč

Další vedenou evidencí je kniha pohledávek a závazků, kde jsou zaznamenávány všechny doklady. V knize pohledávek jsou uvedeny veškeré vystavené faktury, jež podnikatel vystavuje za své služby a v knihách závazků jsou naopak přijaté faktury, které jsou spjaté s výdaji k zajištění podnikatelské činnosti.

Jak již bylo zmíněno, poplatník k podnikání potřebuje i osobní automobily a další dlouhodobý hmotný majetek. Tyto majetky jsou evidovány na kartách dlouhodobého majetku, kde jsou základní a podstatné informace o jednotlivých majetcích. Ke každému majetku je vyhotoven rovněž protokol o zařazení dlouhodobého majetku do užívání a odpisový plán. V roce 2023 byly pořízeny dva dlouhodobé hmotné majetky. Prvním je štípací automat a jeho příslušenství, jež si podnikatel přeje mít ve svém obchodním majetku, jelikož provádí rekultivaci zděděného lesa, s pořizovací cenou 187 110 Kč. Tato cena je včetně DPH. Vstupní cena majetku je 149 000 Kč a je to kupní cena samotného majetku, nejsou zde evidovány další pořizovací výdaje. Automat byl pořízen a zařazen do užívání 6. 6. 2023. Majetek je zařazen do 2. odpisové skupiny a je odpisován zrychleně. Jako druhý nový majetek byl pořízen automobil značky Mitsubishi Pajera v pořizovací ceně 150 000 Kč, automobil byl pořízen v hodnotě bez DPH. Tato hodnota je taktéž tvořena pouze samotnou kupní cenou automobilu. Podle kupní smlouvy se nejedná o nové vozidlo. Majetek byl pořízen a zaevidován do karty majetku 31. 8. 2023. Automobil je taktéž zařazen do 2. odpisové skupiny a je odpisován zrychleně.

Podnikatel tuto činnost není schopný vykonávat pouze svépomocí, a proto v průběhu roku uzavírá dohody o provedení práce s několika zaměstnanci. Z tohoto důvodu je vedena mzdová evidence. Počet lidí, které podnikatel v průběhu roku zaměstná, se mění. V následující tabulce jsou uvedené celkové mzdové náklady, jež během zdaňovacího období podnikatel zaplatil.

Tabulka 8: Mzdové výdaje za rok 2023
(Zdroj: vlastní zpracování)

Měsíc	Zaplacená mzda
Leden	41 470,00 Kč
Únor	39 990,00 Kč
Březen	49 860,00 Kč
Duben	46 160,00 Kč
Květen	62 375,00 Kč
Červen	57 370,00 Kč
Červenec	41 340,00 Kč
Srpen	31 835,00 Kč
Září	38 898,00 Kč
Říjen	39 795,00 Kč
Listopad	49 448,00 Kč
Prosinec	51 040,00 Kč
Celkem	549 581,00 Kč

3.3 Nový způsob rozdělení položek podle potřeb rozhodování

Jak vyplynulo z kapitoly „Dosavadní způsob vedení daňové evidence“ je zvolený způsob dostatečný pro správné zjištění dílčího základu daně ze samostatné činnosti. Forma doposud vedené evidence není vhodná pro práci podnikatele, protože je prakticky nemožné z tohoto způsobu vyčíst detailnější informace o provozované činnosti. V této kapitole je zpracován rozbor všech položek evidence za rok 2023. Tyto položky jsou rozděleny podle skutečného využití a významu tak, aby bylo možné jasně určit, z jakých položek se celkové příjmy a výdaje skládají. Další přidanou hodnotou této práce je kontrola správnosti vedení této evidence.

Pro nové zpracování daňové evidence poplatníka jsou vytvořeny nové položky členění příjmů a výdajů.

Na straně výdajů to jsou položky Nákup materiálu, Nákup zboží, Drobný majetek, Nákup dlouhodobého majetku, Mzdy zaměstnanců, Srážková daň z mezd, Daň z nemovitosti, Pohonné hmoty, Provozní režie, Nájem, Přijaté služby, Daň z příjmů podnikatele, Odvod daně z přidané hodnoty, Osobní spotřeba podnikatele, Jiné výdaje bez vlivu na ZD, Sociální pojištění a Zdravotní pojištění. Veškeré tyto položky jsou následně jednotlivě podrobně rozebrány v kapitole „Výdajové položky daňové evidence“.

Pro zaznamenávání příjmových položek jsou vytvořeny druhy příjmů v členění Prodej zboží vedlejší činnost, Prodej služeb hlavní činnost, Prodej ostatního zboží, Ostatní příjmy a Jiné příjmy bez vlivu na ZD. I tyto položky jsou dále rozepsány v kapitole „Příjmové položky daňové evidence“.

Také jsou vytvořeny položky na zúčtování převodu peněžních prostředků z bankovního účtu do pokladny a naopak.

Celá evidence je zpracována v programu ÚČTO, jež je určen pro podnikatele vedoucí daňovou evidenci.

3.3.1 Výdajové položky daňové evidence

V daňové evidenci se rozdělují výdaje na daňově uznatelné a neuznatelné. I proto je důležité při rozdělení položek na tyto pravidla myslet. Jednou ze základních položek daňově uznatelných výdajů jsou výdaje na nákup materiálu. Podle daňových dokladů jsou zde zařazeny výdaje jako je nákup květin, rakví, uren, různý další materiál potřebný k přípravě smutečního obřadu. Jako například špendlíky, florex, lepidla na dekorace i samotné dekorace a podobně. Tyto položky představují částku v celkové hodnotě 1 630 774,55 Kč. Všechny hodnoty jsou zaznamenávány v částce bez DPH. V dalších kapitolách toto pravidlo platí, pokud není stanoveno jinak.

Položka Nákup zboží představuje převážně nákup květin, které jsou dále prodávány v přidruženém květinářství. Tato položka obsahuje z největší části právě nákup květin a celková hodnota za rok 2023 představuje 441 996 Kč.

V tomto roce byl pořízen i dlouhodobý majetek, pro který je vytvořena taktéž samostatná položka. Byl pořízen majetek v celkové hodnotě 304 636,36 Kč a konkrétně se jedná o štípačku dřeva a osobní automobil značky Mitsubishi. Tento výdaj je daňově neuznatelný, protože je odepisován a do výdajů se propíše pomocí odpisů.

V průběhu roku byl nakoupen také majetek, jenž nedosahuje požadované hodnoty pro zařazení do dlouhodobého majetku, a tak byl zařazen mezi položky drobného majetku, který je standardně daňově uznatelným výdajem. Mezi tento majetek spadá nakoupený mobil značky Nokia, tiskárna a jiný drobný majetek využíván k provozování podnikání. Celková částka je 45 693,03 Kč.

Během roku bylo zapláceno na mzdách celkem 622 284 Kč. Tato částka je tvořena samotným vyplácením mezd v hotovosti, v celkové výši 549 581 Kč. A platbami srážkové daně za zaměstnance v hodnotě 72 703 Kč. Obě tyto položky jsou daňově uznatelným výdajem, a jsou započítány do základu daně.

Další daně, kterými je podnikatel zatížen je daň z nemovitých věcí a daň z přidané hodnoty. Na dani z nemovitých věcí bylo v roce 2023 zapláceno 3 181 Kč, a to ve dvou platbách za dvě nemovitosti. Každá nemovitost stojí v jiném kraji České republiky, proto byla platba rozdělena mezi dva kraje, Jihomoravský kraj a kraj Vysočina. Jedna stavba je na území kraje Vysočina a jedná se o budovu, jež stojí v lese, který podnikatel vlastní. Budova momentálně není podnikatelem využívána. Druhá nemovitost je na území Jihomoravského kraje a jedná se o momentálně nevyužívaný nebytový prostor, který bude v dalších letech pravděpodobně prodán. Platby této daně jsou daňově uznatelným výdajem. Avšak platby na dani z přidané hodnoty zapláceny v roce 2023 ve výši 377 393 Kč nejsou daňově uznatelným výdajem. Byly uskutečněny 4 platby, jelikož je podnikatel čtvrtletním plátcem této daně.

Díky tomu, že podnikatel ke svému podnikání využívá motorových vozidel, o kterých vede karty majetku, si může ve své evidenci evidovat i výdaje na pohonné hmoty, parkovné a další výdaje spojené s provozováním a údržbou automobilu. Podnikatel může na 3 osobní automobily uplatnit i paušální výdaje na dopravu. Z tohoto důvodu jsou výdaje na pohonné hmoty a na parkovné evidovány pod jednou položkou. V další části práce je uveden postup výpočtu a rozdíl daňově uznatelných výdajů při využití paušálních výdajů. Také je zde proveden výběr výhodnější varianty. Celková hodnota zaplacených výdajů na pohonné hmoty a parkovné činí 110 351,90 Kč. V případě uplatnění skutečných výdajů jsou tyto výdaje daňově uznatelné a není potřeba dalších úprav. Pokud je však zvolena varianta uplatnění paušálních výdajů na dopravu, jsou zaznamenané výdaje daňově neuznatelné, a o jejich výši se sníží celkové výdaje a dojde k zvýšení ZD o tyto položky. Dále se ZD zase sníží o uplatňované paušální výdaje na dopravu, které jsou daňově uznatelné.

Nejvíce různorodou položkou je provozní režie. Do této skupiny výdajů jsou zařazeny veškeré výdaje související s podnikatelskou činností a zároveň nepatří do jiné konkrétnější položky. Jako nejběžnější příklady provozní režie jsou výdaje na kancelářské

potřeby, čisticí prostředky, platby telefonního vyúčtování, mytí vozidel, vizitky, poplatky a mnohé další. Celkem je do této kategorie zahrnuto téměř 350 dokladů s různými druhy výdajů a celková hodnota představuje 1 068 570,42 Kč, což lze označit za jednu z nejvýznamnějších položek. Všechny tyto výdaje jsou daňově uznatelné a ovlivní výši základu daně.

Poplatník k podnikání využívá dlouhodobě pronajímané nemovité prostory. Jedná se celkem o 3 nemovitosti. První je nájem kanceláře a prostor pro vykonávání hlavní činnosti, tedy pohřebnictví. Jedná se o prodejnu, kde jsou domlouvány podrobnosti smutečních obřadů, prodej zboží souvisejícího s pohřby a podobně. Za tento prostor platí poplatník měsíčně nájem. Druhým najímaným prostorem je květinářství. Zde je taktéž placeno měsíční nájemné. Poslední pronajímaný prostor jsou skladové prostory. Do této kategorie jsou zařazeny pouze pravidelně placené nájmy, které jsou fixní, a jsou placeny v předem domluvených částkách. Celkem bylo zaplaceno 442 000 Kč.

Tabulka 9: Nájmy placené za nemovitosti v roce 2023
(Zdroj: vlastní zpracování)

	Pohřebnictví	Květinářství	Skladovací prostory
Leden	14 500,00 Kč	13 500,00 Kč	12 000,00 Kč
Únor	14 500,00 Kč	13 500,00 Kč	12 000,00 Kč
Březen	14 500,00 Kč	13 500,00 Kč	12 000,00 Kč
Duben	12 000,00 Kč	11 000,00 Kč	12 000,00 Kč
Květen	12 000,00 Kč	11 000,00 Kč	12 000,00 Kč
Červen	12 000,00 Kč	11 000,00 Kč	13 000,00 Kč
Červenec	12 000,00 Kč	11 000,00 Kč	13 000,00 Kč
Srpen	12 000,00 Kč	11 000,00 Kč	13 000,00 Kč
Září	12 000,00 Kč	11 000,00 Kč	13 000,00 Kč
Říjen	12 000,00 Kč	11 000,00 Kč	13 000,00 Kč
Listopad	12 000,00 Kč	11 000,00 Kč	13 000,00 Kč
Prosinec	12 000,00 Kč	11 000,00 Kč	13 000,00 Kč
Celkem	151 500,00 Kč	139 500,00 Kč	151 000,00 Kč

V tabulce jsou rozepsány jednotlivé platby nájemného ve všech dlouhodobě pronajímaných nemovitostech, které podnikatel při svém podnikání využívá.

Zároveň podnikatel platí pronájem chladících prostor a obřadních síní. Podle faktur jsou tyto nájemy placeny fixní částkou za jednu osobu. To znamená, že výše nájemného se odvíjí od počtu zesnulých. Jedná se o kaple v Brně a okolí. Tyto výdaje nejsou předem stanoveny a mění se podle počtu uložených zesnulých. Tyto výdaje jsou zařazeny do výdajů provozní režie.

Druhou největší výdajovou položkou jsou přijaté služby. Vzhledem k náročnosti hlavní činnosti podnikatele, ať už prostorově, tak legální způsobilost vykonávat skladování mrtvých těl, provedení kremace a dalších, musí podnikatel spolupracovat i s jinými podnikateli, kteří mu poskytnou tyto služby. Celkově poplatník přijal za uplynulý rok služby v hodnotě 747 999,29 Kč. Tento výdaj je plně daňově uznatelnou položkou.

Poplatník povinně odváděl zálohy na daň z příjmů. Během roku 2023 odvedl šest plateb v celkové hodnotě 220 272 Kč. První dvě platby byly započteny k dani z příjmů z roku 2022 v částce 40 460 Kč. Dále byly se čtvrtletní pravidelností placeny zálohy v celkové výši 179 812 Kč. O tuto hodnotu si může poplatník snížit daňovou povinnost pro rok 2023.

Položka osobní spotřeba podnikatele obsahuje převážně platby, jež byly zaplacený pomoci platební karty nebo bankovního převodu, jsou pořízeny na základě výpisů z bankovních účtů. Tyto výdaje byly hrazeny za účelem zaplacení soukromých závazků podnikatele. Nezasáhly tedy do podnikatelské činnosti poplatníka, a proto nemohou být uplatněny jako výdaje, které ovlivní základ daně ze samostatné činnosti podnikatele. Jsou tedy v celé výši daňově neuznatelné. Osobní spotřeba podnikatele představuje 1 563 461,30 Kč. Tyto položky nejsou podrobovány ani dani z přidané hodnoty a jsou uvedeny v celkové hodnotě.

Výdaje, placeny za účelem vykonávání podnikatelské činnosti, ale podle zákona o dani z příjmu nemohou být evidovány jako daňově uznatelné výdaje. Jsou zaříděny do položky jiné výdaje bez vlivu na ZD. Tyto výdaje jsou tedy placeny na základě pohřební činnosti podnikatele, ale jsou daňově neuznatelné, a tak neovlivní ZD. Celková hodnota

výdajů činí 3 911,82 Kč. Výdaje nepodléhají zdanění DPH. Jedná se o platby splátek kreditní karty.

Jednou z posledních položek výdajů, které podnikatel platí jsou odvody na zdravotní a sociální pojištění. Platí je podnikatel sám za sebe, ne za zaměstnance, a proto nejsou součástí mzdových výdajů. Tyto zaplacené odvody nejsou daňově uznatelným výdajem a neovlivní základ daně podnikatele. Za rok 2023 bylo za odvodech zdravotního pojištění zaplaceno 104 036 Kč a na sociálním pojištění bylo zaplaceno 204 942 Kč. V průběhu roku podnikatel platil odvody sociálního a zdravotního pojištění také za svou ženu. Na sociálním pojištění bylo za ženu zaplaceno 53 772 Kč a na zdravotním pojištění 30 600 Kč. Toto pojištění platí na základě domluvy se svou ženou a jsou daňově neuznatelné.

Tímto jsou vyjmenovány veškeré druhy výdajů, které poplatník zaplatil za celý rok v rámci podnikatelské činnosti. Všechny položky jsou stanoveny na základě daňových dokladů, jež jsou k dispozici pro úplné sestavení obrazu o podnikání.

3.3.2 Příjmové položky daňové evidence

Příjmy podnikatele jsou oproti výdajům velice skromné, co se týče různorodosti. Nejdůležitější a největší položkou je prodej služeb hlavní činnost. Zde jsou zahrnuty příjmy z poskytnutých pohřebních služeb. Kremace, uložení zesnulého, smuteční obřad, fotografické práce a další příslušné služby. Tato hodnota činí v souhrnné výši 5 933 063,88 Kč. Tento druh příjmů je příjmem z hlavní činnosti podnikatele a je tedy daňově uznatelný.

Jak již bylo uvedeno v představení podnikatele, tak vedlejší činnost podnikatele je provozování květinářství. Příjem z prodeje květin je v celkové výši 142 614,34 Kč. Tento příjem je taktéž příjmem daňově uznatelným a bude zahrnut v ZD.

Menší položkou daňově uznatelných příjmů je prodej ostatního zboží. Jedná se jak o prodej zboží z květinářství, tak zboží související s hlavní činností podnikatele, zejména prodej rakví, uren a dalšího pohřebního zboží. Tyto příjmy jsou ve výši 122 310,35 Kč.

Mezi ostatní příjmy patří příjmy bonusových plateb banky a platby uhrazené nad rámec fakturové částky. Celkový úhrn těchto plateb je 1 174,62 Kč. Tento druh plateb není

předmětem daně z přidané hodnoty. Řadí se mezi daňově uznatelné příjmy a budou tedy ovlivňovat základ daně.

Poslední příjmovou položkou jsou jiné příjmy bez vlivu na ZD. Tyto příjmy nejsou daňově uznatelné a neovlivní tedy základ daně poplatníka. Do těchto příjmů jsou zařazeny vrácené přeplatky na zdravotním pojištění za manželku a vrácení přeplatku zaplacené energie. Součet příjmů je 7 174 Kč za rok 2023 a je tvořen třemi platbami ve prospěch podnikatele.

Tímto výčtem jsou zdokumentovány a zaevidovány všechny příjmy poplatníka za rok 2023. Tyto příjmy jsou stanoveny taktéž pomoci daňových dokladů nebo vyúčtování, které během roku podnikatel obdržel. Všechny zahrnuté příjmy byly uhrazeny do konce roku 2023 na bankovní účet podnikatele nebo hotovostní platbou.

3.3.3 Otevření daňové evidence k 1. 1. 2023

Poplatník v oboru podniká již řadu let, a daňová evidence je vedena po celou dobu provozování podnikatelské činnosti. Na konci každého zdaňovacího období se převádí konečné zůstatky evidencí do dalšího roku jako počáteční stavy evidencí pro další zdaňovací období. V rámci podnikání jsou převedeny zůstatky veškerých majetků a závazků, jež podnikatel zaevidoval k poslednímu dni předchozího zdaňovacího období. Hmotný majetek je evidován k 1. 1. 2023 v hodnotě 580 186 Kč. Tato hodnota je tvořena majetkem využívaným poplatníkem k provozování své podnikatelské činnosti. Jedná se o dva osobní automobily a štípačku dřeva, z důvodu rekultivace lesa, který podnikatel vlastní a má jej zapsaný v obchodním majetku. Další položkou jsou peněžní prostředky v hotovosti a ceniny. Tato položka je tvořena peněžní hotovostí v pokladně, činí částku ve výši 906 837 Kč. Počáteční stav položky peněžních prostředků na bankovním účtu je 389 999 Kč. Poplatník má pouze jeden účet vedený v českých korunách. Zásoby evidovány podnikatelem na kartách zásob k prvnímu dni zdaňovacího období představují hodnotu 299 810 Kč. Jedná se o květinové a dekorativní zboží prodávané v rámci květinářství a také o nakoupené rakve a urny, jež jsou zásobami pro hlavní podnikatelskou činnost poplatníka. Posledními položkami jsou počáteční stavy pohledávek a zásob. Pohledávky podnikatel eviduje v knize pohledávek. Jedná se

o neuhrazené pohledávky od odběratelů v hodnotě 245 568 Kč. Závazky jsou evidovány v knize závazků, a jedná se o neuhrazené závazky vůči dodavatelům.

Počáteční stavy knih daňové evidence se převádí k datu 1. 1. nového zdaňovacího období, v tomto případě roku 2023. Další operace během roku jsou popsány v předchozích kapitolách, kde jsou rozděleny příjmy a výdaje podle druhu a daňové uznatelnosti. Na konci zdaňovacího období je prováděna inventarizace a uzavření knih daňové evidence.

3.3.4 Inventura k 31. 12. 2023

Poplatník k datu 31. 12. 2023 provedl inventarizaci svých skladových zásob. Zásoby spojené se zbožím prodávaným v souvislosti s pohřební službou poplatník k poslednímu dni zdaňovacího období žádné neevidoval. To znamená, že veškeré zásoby v této oblasti byly v tomto zdaňovacím období prodány.

Inventura v květinářství proběhla formou fyzické inventury ve stejném dni a byl zjištěn skutečný stav zásob 202 847 Kč. Jedná se především o prodávané živé květiny. Dále také zboží, jež se obvykle v květinářství prodává, například různé keramické dekorace, svíčky, stuhy a další.

Vzhledem k tomu, že tyto zásoby ještě nebyly prodány, nevytvořily podnikateli žádný příjem a nepromítnou se tedy v peněžním deníku. To znamená, že neovlivní příjmové položky podnikatele.

Další položkou inventarizace je majetek. Na začátku zdaňovacího období, tedy roku 2023 byl majetek podnikatele ve výši 580 186 Kč. K 31. 12. 2023 byla hodnota majetku stanovena ve výši 501 228 Kč. Tato hodnota je následně uvedena na řádku 20 daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob.

Konečný stav peněžních prostředků v hotovosti činí 285 412 Kč a u peněžních prostředků na účtu činí konečný zůstatek 370 102 Kč.

Posledními položkami jsou zůstatky pohledávek a závazků. Pohledávky k poslednímu dni zdaňovacího období jsou ve výši 214 514 Kč a závazky jsou ve výši 75 480 Kč.

3.3.5 Základ daně podnikatele

V předchozích kapitolách jsou podrobně rozebrány veškeré příjmy a výdaje. Tyto položky jsou rozděleny na příjmy a výdaje, které vznikly na základě hlavní činnosti podnikatele a na základě vedlejší činnosti. Také jsou rozděleny na příjmy a výdaje daňově uznatelné či neuznatelné. Podle tohoto rozdělení se dále určí, zdali ovlivňují nebo neovlivňují výši základu daně ze samostatné činnosti podnikatele.

Základ daně se dále určí na základě součtu daňově uznatelných příjmů, například prodej květin, tržby z poskytování pohřebních služeb a další, a na základě součtu daňově uznatelných výdajů, které mohou být například nákup zboží a materiálu, přijetí služeb, provozní výdaje a tak dále. Tyto příjmy a výdaje se odečtou a je stanoven základ daně ze samostatné činnosti, který je dále upravován podle potřeb poplatníka.

Tabulka 10: Celkové příjmy za rok 2023 podle kategorií
(Zdroj: vlastní zpracování)

Příjmové položky			
Daňově uznatelné příjmy		Daňově neuznatelné příjmy	
Kategorie	Částka	Kategorie	Částka
Prodej služeb hlavní činnost	5 933 063,88 Kč	Jiné příjmy bez vlivu na ZD	7 174,00 Kč
Prodej zboží vedlejší činnost	142 614,34 Kč	-	-
Prodej ostatního zboží	122 310,35 Kč	-	-
Ostatní příjmy	1 174,62 Kč	-	-
Celkem	6 199 163,19 Kč	Celkem	7 174,00 Kč

V tabulce jsou uvedeny všechny příjmy podnikatele za rok 2023. Jsou rozděleny na příjmy daňově uznatelné a neuznatelné. V jednotlivých řádcích jsou příjmy rozlišeny podle nově vytvořených kategorií. Z tabulky vyplývají celkové daňově uznatelné příjmy ve výši 6 199 163, 19 Kč a celkové daňově neuznatelné příjmy ve výši 7 174 Kč.

Tabulka 11: Celkové výdaje za rok 2023 podle kategorií

(Zdroj: vlastní zpracování)

Výdajové položky			
Daňově uznatelné výdaje		Daňově neuznatelné výdaje	
Kategorie	Částka	Kategorie	Částka
Nákup materiálu	1 630 774,55 Kč	Dlouhodobý majetek	304 636,36 Kč
Nákup zboží	441 996,61 Kč	Daň z přidané hodnoty	377 393,00 Kč
Drobný majetek	45 693,03 Kč	Daň z příjmů podnikatele	220 272,00 Kč
Mzdy zaměstnanců	622 284,00 Kč	Osobní spotřeba	1 563 461,30 Kč
Daň z nemovitých věcí	3 181,00 Kč	Výdaje bez vlivu na ZD	3 911,82 Kč
Pohonné hmoty	110 351,90 Kč	Zdravotní pojištění	104 036,00 Kč
Provozní výdaje	320 571,13 Kč	Sociální pojištění	204 942,00 Kč
Nájem	442 000,00 Kč	Zdravotní pojištění manželky	30 600,00 Kč
Přijaté služby	747 999,29 Kč	Sociální pojištění manželky	53 772,00 Kč
Celkem	4 364 851,51 Kč	Celkem	2 863 024,48 Kč

V této tabulce jsou výdaje podnikatele, které jsou rozděleny podle nových kategorií a podle rozdělení na daňově uznatelné a neuznatelné výdaje stejně jako příjmy v předchozí tabulce. Celkové daňově uznatelné výdaje činí 4 364 851,51 Kč a celkové daňově neuznatelné výdaje jsou v hodnotě 2 863 024,48 Kč.

Před stanovením základu daně jsou částky příjmů a výdajů zaokrouhleny matematicky na celé koruny. Celkové zdanitelné příjmy jsou tedy 6 199 163 Kč a celkové daňově uznatelné výdaje jsou 4 364 852 Kč. V této části je důležité upravit částku výdajů o daňové odpisy. Ty se nepropisují do výdajů automaticky, a proto se musí ZD o tuto částku upravit. Celkové odpisy za rok 2023 činí 377 958 Kč a jsou vypočteny podle odpisových plánů jednotlivých majetků. Tato částka je tedy přičtena ke stávajícím výdajům a v důsledku je snížen ZD.

$$\text{Úprava výdajů} = 4\,364\,852 + 377\,958 = 4\,742\,810 \text{ Kč}$$

Základ daně poplatníka je vypočten odečtením daňově uznatelných výdajů od daňově uznatelných příjmů. Daňově neuznatelné položky neovlivní základ daně a ve výpočtu tedy nehrají žádnou roli.

$$ZD = \text{Příjmy} - \text{výdaje} = 6\,199\,163 - 4\,742\,810 = 1\,456\,353 \text{ Kč}$$

Dílčí základ daně ze samostatné činnosti poplatníka činí 1 456 353 Kč, který je dále zaokrouhlen na celé stokoruny dolů, tedy 1 456 300 Kč. Z této částky je vypočtena 15 % daň z příjmů FO.

$$\text{Daňová povinnost} = 1\,456\,300 * 0,15 = 218\,445 \text{ Kč}$$

Poplatník může uplatnit pouze základní slevu na poplatníka, které je pro rok 2023 stanovena ve výši 30 840 Kč.

$$\text{Daňová povinnost po odečtení slevy} = 218\,445 - 30\,840 = 187\,605 \text{ Kč}$$

Celková daňová povinnost poplatníka je tedy 187 605 Kč. Avšak v průběhu roku bylo zapláceno na zálohách, které mohou být uplatněny pro daňovou povinnost roku 2023, celkem 179 812 Kč. O tuto částku je tedy snížena částka, kterou musí poplatník doplatit na dani z příjmů FO.

$$\text{Daň k zaplacení} = 187\,605 - 179\,812 = 7\,793 \text{ Kč}$$

Poplatník doplatí na dani z příjmů FO pro rok 2023 částku 7 793 Kč. Výsledná daňová povinnost bez odečtených záloh je 187 605 Kč. Tuto částku je možné správně zvolenou formou optimalizace snížit.

Výhodou správně zvolené optimalizace je snížení základu daně poplatníka. To vede k nižší daňové povinnosti ale taktéž k nižším zálohám, které poplatník během roku odvede a také k nižším odvodům na sociálním a zdravotním pojištění.

4 NÁVRHY NA DAŇOVOU OPTIMALIZACI

V této části bakalářské práce jsou navrženy vlastní způsoby, kterými může daňový poplatník optimalizovat svou daňovou povinnost. Tyto návrhy jsou porovnány mezi sebou a znázorněny v grafickém zpracování. Již není možné ovlivnit daňovou povinnost pro rok 2023, a protože je i analytická část práce konstruovaná na způsob vedení daňové evidence v následujícím účetním období. Vlastní způsoby optimalizace mohou sloužit jako návod na kvalitnější zpracování evidence, které poplatníkovi přinese nižší ZD a také nižší daňovou povinnost.

4.1 Zvýšení výdajů poplatníka

Jak je popsáno výše, poplatník platí mnohé druhy výdajů. Některé se přímo vážou na vykonané služby, ale jiné poplatník zaplatí vždy ve stejné výši. První návrh na daňovou optimalizaci je uhrazení nájemného dopředu na následující zdaňovací období. Jak vyplývá z tabulky číslo 9, podnikatel měsíčně platí tři druhy nájmů za tři různé objekty. Celkem za měsíc zaplatí na nájemném 36 000 Kč. Pokud by poplatník zaplatil nájemné za měsíc leden již v měsíci prosinci, připadly by tyto zaplacené výdaje na toto zdaňovací období a podnikatel by tak zvýšil celkové zaplacené výdaje o tuto hodnotu.

Podnikatel stejným způsobem může nakoupit zásoby pro své podnikání. U vedlejší činnosti je tato možnost omezená trvanlivostí živých květin, zde by tedy nebylo vhodné zásoby uměle nenavyšovat, aby ve výsledku nedošlo ke ztrátám z důvodu neprodaného zvadlého zboží. Naopak však podnikatel může nakoupit více například zimních či vánočních dekorací, které se v období konce roku jistě dobře prodávají. Za měsíc prosinec bylo nakoupeno dekorativního zboží do prodejny květin v hodnotě 26 572 Kč. Pokud poplatník nakoupí zboží na sklad ve dvojnásobné hodnotě, činí tato hodnota 53 144 Kč a celkové výdaje se zvýší o dalších 26 572 Kč. Dále z provedené inventury zásob vyplývá, že poplatník neevidoval žádné zásoby související s hlavní činností. Jediný nákup rakví a uren v prosinci proběhl v polovině měsíce a bylo koupeno 15 kusů rakví v celkové hodnotě 37 207,50 Kč. Všechny tyto rakve byly do konce roku prodány. Z toho vyplývá, že poplatník má skladové možnosti na objednání alespoň dvojnásobného množství rakví a uren v hodnotě 74 415 Kč. Toto zvýšení zásob by opět zvýšilo celkové výdaje daného zdaňovacího období. Toto zvýšení zásob přinese poplatníkovi zvýšení výdajů celkem

v hodnotě 63 779,50 Kč. Tato hodnota je zaokrouhlena matematicky na celé koruny, tedy 63 780 Kč.

Uplatněním těchto doporučení poplatník v měsíci prosinci zvýší výdaje o hodnotu zakoupeného zboží a zaplaceného nájmu.

Tabulka 12: Celkové zvýšené výdaje
(Zdroj: vlastní zpracování)

Položka	Kč
Výdaje	4 364 852,00 Kč
Odpisy	377 958,00 Kč
Původní výdaje	4 742 810,00 Kč
Nájemné	36 000,00 Kč
Zásoby	63 780,00 Kč
Dodatečné výdaje	99 780,00 Kč
Celkové zvýšené výdaje	4 842 590,00 Kč

V tabulce jsou uvedeny původní výdaje podnikatele před aplikací návrhů na daňovou optimalizaci. Tyto výdaje jsou zvýšeny o hodnotu zaplaceného nájemného v rámci daňové optimalizace ve výši 36 000 Kč a nakoupených zásob ve výši 63 780 Kč. Celkem tyto zvýšené výdaje činí 4 842 590 Kč.

Zvýšením výdajů se změní základ daně z příjmů fyzických osob tohoto poplatníka a v důsledku se sníží i daňová povinnost. Příjmy roku 2023 jsou 6 199 163 Kč a výdaje 4 842 590 Kč, výsledný základ daně je 1 356 573 Kč. Vypočtena 15 % daň z příjmů FO činí 203 475 Kč a rozdíl mezi předchozí daňovou povinností je 14 970 Kč.

Tabulka 13: Změny v daňové povinnosti před uplatněním slev na dani, zvýšení výdajů
(Zdroj: vlastní zpracování)

Položky	Kč
Příjmy	6 199 163,00 Kč
Výdaje	4 842 590,00 Kč
Nový ZD	1 356 573,00 Kč
Zaokrouhlení	1 356 500,00 Kč
Daň	203 475,00 Kč
Původní daň	218 445,00 Kč
Rozdíl	14 970,00 Kč

V tabulce jsou zaznamenány hodnoty příjmů, výdajů a nově stanovený základ daně, který činí 1 356 573 Kč. Je zde také původní výše daně a nově vypočtena daň, rozdíl mezi nimi činí 14 970 Kč.

4.2 Paušální výdaje na dopravu

Podnikatel eviduje ve svém majetku tři osobní automobily. Tyto vozidla jsou využívány pro podnikatelskou činnost. Pouze jedno vozidlo je taktéž využíváno pro soukromé účely podnikatele. Poplatník může uplatnit jak skutečné, tak paušální výdaje na dopravu. Z tohoto důvodu jsou výdaje na pohonné hmoty a parkovné členěny do samostatné položky pro ulehčení práce při porovnávání těchto dvou možností.

Dva automobily jsou v dlouhodobém majetku již několik let a pro podnikatelskou činnost byly využívány celý rok. Avšak nový automobil, který byl pořízen na základě kupní smlouvy dne 23. 8. 2023. K převzetí automobilu od prodávajícího došlo dne 31. 8. 2023. Podnikatel začal automobil využívat od měsíce září. Paušální výdaje jsou tedy počítány od měsíce září.

Skutečné výdaje na provoz automobilů jsou podle zaevidovaných dokladů v celkové hodnotě 110 351,90 Kč. Tyto výdaje jsou v tuto chvíli započítány jako daňově uznatelné výdaje, které snižují základ daně podnikatele. V tuto chvíli může podnikatel využít jako formu daňové optimalizace paušální výdaje na dopravu. To však vyžaduje úpravy aktuálního základu daně. Při uplatnění paušálních výdajů musí poplatník vyloučit z daňově uznatelných výdajů své skutečné výdaje na pohonné hmoty a parkování. To znamená, že základ daně se v tuto chvíli o hodnotu 110 351,90 Kč zvýší.

Celkové snížené daňově uznatelné výdaje jsou 4 254 499,61 Kč, tato hodnota musí být zaokrouhlena na celé koruny nahoru. Po zaokrouhlení se přičte hodnota odpisů. Celkové upravené daňově uznatelné výdaje jsou 4 632 458 Kč. A nová částka základu daně je 1 566 705 Kč. Ten je následně zvýšen o hodnotu paušálních výdajů.

Poplatník si může uplatnit částku 5 000 Kč měsíčně za jeden automobil. Podnikatel vlastní během celého roku dva automobily, které jsou využívány zcela pro podnikatelskou činnost. Může si tedy uplatnit 120 000 Kč paušálních výdajů na tyto dvě auta. Na automobil, který je používán od měsíce září a je využíván částečně i pro soukromé účely, si může poplatník uplatnit pouze 80 % z 5 000 Kč, to je tedy 4 000 Kč měsíčně.

Automobil byl využíván od září do prosince, tedy 4 měsíce. Hodnota paušálních výdajů na dopravu pro tento automobil je 16 000 Kč. Poplatník musí i ostatní výdaje, které souvisí s provozováním tohoto automobilu krátit, a může si uplatnit pouze 80 % hodnoty těchto výdajů jako daňově uznatelný výdaj. Za nově pořízený automobil poplatník v roce 2023 zaplatil pouze povinné ručení, jehož hodnota pro rok 2023 činí 5 250 Kč. Tento výdaj je zahrnut v daňově uznatelných výdajích. Na základě využívání automobilu pro soukromé účely je tento výdaj krácen na 80 %, to je 4 200 Kč. Tato hodnota je daňově uznatelný výdaj a rozdíl těchto hodnot se stává daňově neuznatelným výdajem stejně jako výdaje na pohonné hmoty a parkovné. Celková částka paušálních výdajů na dopravu pro rok 2023 činí 136 000 Kč. O tuto hodnotu je snížen základ daně podnikatele.

Náklady již jsou snižené o výdaje na pohonné hmoty a parkovné a zároveň zvýšené o hodnotu odpisů za rok 2023. Hodnota výdajů činí 4 632 458 Kč. Tato hodnota je po vyčíslení krácení výdajů v souvislosti s využitím vozidla i pro soukromé účely snižena o 20 % z částky povinného ručení zaplaceného za tento automobil v roce 2023, to je 1 050 Kč. Celkové daňově uznatelné výdaje jsou 4 767 408 Kč.

Základ daně po vynětí výdajů na pohonné hmoty, parkovné a 20 % výdajů na povinné ručení je 1 567 755 Kč. Následně je provedeno snížení o paušální výdaje na dopravu, tedy o 136 000 Kč a nová hodnota ZD činí 1 431 755 Kč. Celková úspora na základu daně poplatníka je po uplatnění této optimalizace 24 598 Kč.

Tabulka 14: Změny v daňové povinnosti před uplatněním slev na dani, paušální výdaje na dopravu (Zdroj: vlastní zpracování)

Položka	Kč
Výdaje	4 364 852,00 Kč
Odpisy	377 958,00 Kč
Původní výdaje	4 742 810,00 Kč
Skutečné výdaje	110 352,00 Kč
Povinné ručení 20 %	1 050,00 Kč
Paušální výdaje	136 000,00 Kč
Upravené výdaje	4 767 408,00 Kč

V tabulce jsou uvedené původní výdaje, kde jsou započítány skutečné výdaje na dopravu a porovnání výdajů skutečných a výdajů paušálních. Jsou zde také stanovené celkové výdaje po uplatnění daňové optimalizace.

Tabulka 15: Změny ve výdajích při využití daňové optimalizace
(Zdroj: vlastní zpracování)

Položky	Kč
Příjmy	6 199 163,00 Kč
Výdaje	4 767 408,00 Kč
Nový ZD	1 431 755,00 Kč
Zaokrouhlení	1 430 700,00 Kč
Daň	214 605,00 Kč
Původní daň	218 445,00 Kč
Rozdíl	3 840,00 Kč

V tabulce číslo 15 je vyčíslená celková daňová povinnost poplatníka po využití paušálních výdajů na dopravu a porovnání s daňovou povinností v současném stavu. Jak lze vyčíst z této tabulky, sníží tento krok daňové optimalizace původní daňovou povinnost o 3 840 Kč.

Paušální výdaje na dopravu se v přiznání k dani z příjmů uvádí jako položka snižující základ daně a uvádí se v přiznání k dani z příjmů FO na řádku 20. K tomuto řádku je vhodné vyplnit přílohu, kde budou rozepsány skutečnosti týkající se uplatnění paušálních výdajů na dopravu. Výdaje, jež se v důsledku využití paušálních výdajů stanou daňově neuznatelnými, se uvádí na řádku úpravy základu daně v přiznání k dani z příjmů FO.

4.3 Komparace jednotlivých možností daňové optimalizace

V předchozích kapitolách jsou uvedené způsoby, kterými může poplatník snížit svou daňovou povinnost na dani z příjmů fyzických osob. Jedná se o zvýšení výdajů formou předplacení nájemních prostor a nákupu zásob a využití paušálních výdajů na dopravu. V této kapitole jsou porovnány tyto možnosti mezi sebou a určena výhodnější z variant.

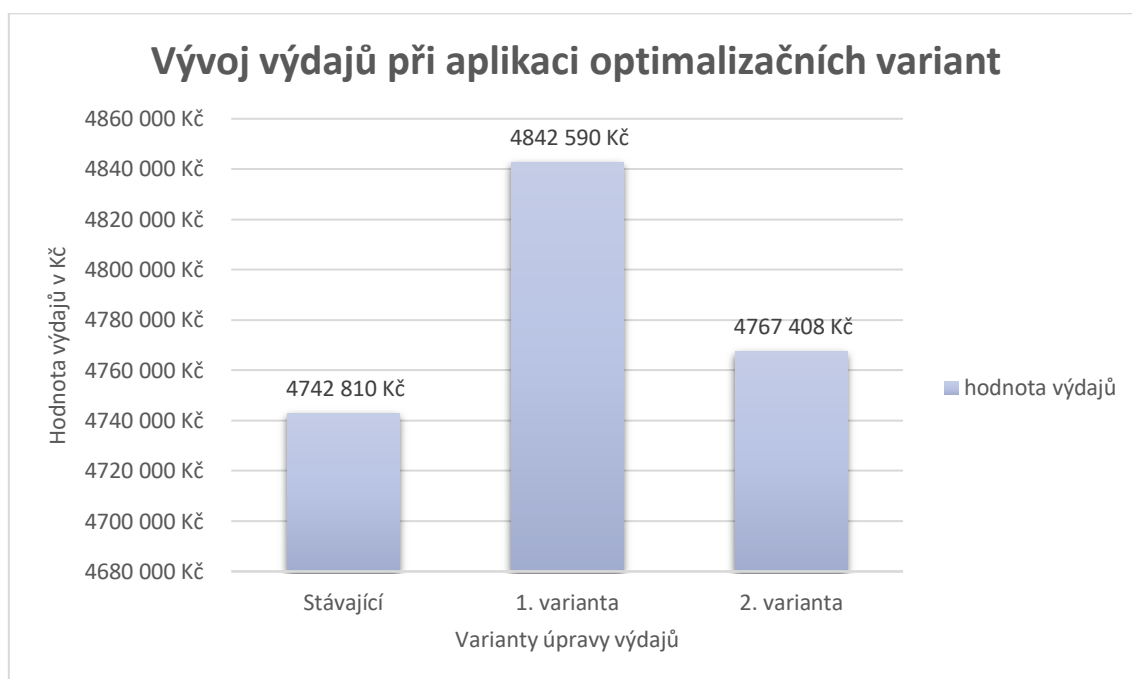
První varianta je sestavená ze dvou kroků, které může poplatník využít současně, nebo jen jednu zvolenou část. Pro tuto práci je využito obou kroků. Prvním krokem je zaplacení nájemného, jež poplatník platí v průběhu roku v pravidelných platbách. Celková částka, kterou může poplatník podle návrhu zaplatit za nájem dopředu činí 36 000 Kč.

Druhým krokem je pořízení většího počtu zásob. Jedná se o zásoby do hlavní činnosti v podobě nákupu rakví a uren. V rámci vedlejší činnosti může poplatník zvýšit své výdaje nákupem zásob, v pohodě dekorací prodávaných v květinářství. Celková hodnota těchto

zakoupených zásob činí podle návrhu 63 780 Kč, částka je zaokrouhlená na celé koruny nahoru.

Celkem tedy poplatník touto variantou zvýší své výdaje o částku 99 780 Kč a sníží si tak stávající základ daně.

Druhou navrhovanou variantou je uplatnění paušálních výdajů na dopravu namísto uplatnění výdajů skutečných. Uplatnění skutečných výdajů na pohonné hmoty a parkování, činící podle daňové evidence 110 352 Kč je méně výhodné než využití paušálních výdajů na dopravu, jenž podle výpočtu v kapitole *Paušální výdaje na dopravu* činí 136 000 Kč. Z toho vyplývá, že pro podnikatele je v rámci daňové optimalizace výhodnější využití výdajů paušálních.

Graf 1: Vývoj výdajů při aplikaci optimalizačních variant
(Zdroj: vlastní zpracování)

V grafu číslo 1 jsou pro jednoznačnou vizualizaci porovnány hodnoty výdajů ovlivněných aplikací optimalizačních variant, které jsou předmětem této kapitoly. V prvním sloupci jsou daňově uznatelné výdaje zjištěny řádným vedením daňové evidence. K nim je přičtena výše odpisů, jenž poplatník může pro rok 2023 uplatnit v hodnotě 377 958 Kč. Celá tato hodnota je zaokrouhlená matematicky na celé koruny. Ve druhém sloupci grafu je znázorněno zvýšení výdajů oproti stávající výši výdajů při

využití první varianty, tedy zaplacení nájemného a pořízení zásob. Ve třetím sloupci jsou stávající výdaje při aplikaci druhé varianty, uplatnění paušálních výdajů na dopravu. Jak je z grafu vidět, obě varianty daňové optimalizace jsou účinné, avšak větší daňovou úsporu poplatníkovi přinese první varianta.

4.4 Využití obou možností daňové optimalizace

Poplatník může pro úplnou optimalizaci daňové povinnosti uplatnit obě varianty současně. Využití obou těchto možností není jinak limitováno ani se navzájem nijak neovlivňují, tudíž bude pro poplatníka nejvýhodnější, pokud využije obě varianty.

Při stanovení výsledné daňové povinnosti poplatníka jsou tedy uplatněny obě varianty a změní se základ daně i výsledná daň z příjmů. Stávající výdaje zvýšené o daňové odpisy a zaokrouhlené na celé koruny matematicky činí 4 742 810 Kč a příjmy podnikatele činí 6 199 163 Kč. Při stanovení základu daně aplikuje poplatník navýšení výdajů o zaplacené nájemné, nakoupené zásoby i paušální výdaje na dopravu, nesmí však zapomenout na snížení výdajů o skutečně uplatněné výdaje na pohonné hmoty parkování a povinné ručení automobilu.

$$ZD = 6\,199\,163 - 4\,742\,810 + 99\,780 + 136\,000 - 110\,352 - 1\,050 = 1\,331\,975 \text{ Kč}$$

Původní hodnota ZD činila 1 456 353 Kč, nová hodnota ZD činí 1 331 975 Kč, to znamená, že optimalizační kroky snížili základ daně o částku 124 378 Kč.

Nový ZD zaokrouhlen na celé sto koruny dolů činí 1 331 900 Kč a je vypočtena 15% daň z příjmů FO.

$$\text{Daň } 15\% = 1\,330\,900 * 0,15 = 199\,785 \text{ Kč}$$

Podnikatel může uplatnit pouze základní slevu na poplatníka, která činí 30 840 Kč.

$$\text{Daň po slevách} = 199\,785 - 30\,840 = 168\,945 \text{ Kč}$$

V průběhu roku poplatník zaplatil zálohy v celkové výši 179 812 Kč. O tuto hodnotu si může snížit svou daňovou povinnost.

$$\text{Daňová povinnost} = 168\,945 - 179\,812 = -10\,867 \text{ Kč}$$

Podnikateli díky zaplaceným zálohám během roku 2023 vznikl přeplatek na dani ve výši 10 867 Kč, o který si poplatník může při podání daňového priznání zažádat, a stát mu tento přeplatek vrátí zpět na účet.

Pominou-li se zaplacené zálohy a je-li brána v potaz daň po uplatněných slevách, tak poplatník uplatněním obou variant daňové optimalizace snížil svou daňovou povinnost o 18 660 Kč. Toto snížení daňové povinnosti je pro podnikatele jistě žádoucí.

Při uplatnění těchto návrhů na daňovou optimalizaci se poplatník nevyhne vynaložení peněžních prostředků, jelikož 1. varianta je zaměřena na nákup zásob a zaplacení nájemného. V celkové výši se jedná o dodatečné výdaje v hodnotě 99 780 Kč. Konečné zůstatky peněžních prostředků jak v hotovosti v pokladně, tak na bankovních účtech jsou dostačující pro vynaložení těchto výdajů. Zároveň na základě rozhovoru je potvrzeno, že poplatník s těmito návrhy souhlasí a je schopen tyto varianty daňové optimalizace přijmout a zrealizovat.

4.5 Zálohy na dani

Daňová povinnost poplatníka před odečtem záloh překročila 150 000 Kč. To znamená, že daňový poplatník je povinen platit zálohy na daň z příjmů FO. Zálohy budou placeny ve výši jedné čtvrtiny poslední známé daňové povinnosti, která činí 168 945 Kč. Výše zálohy činí 42 236 Kč a budou placeny k 15. dni třetího, šestého, devátého a dvanáctého měsíce zdaňovacího období.

ZÁVĚR

V této bakalářské práci byly analyzovány možnosti daňové optimalizace pro podnikatele, který provozuje pohřební službu a zabývá se také prodejem květin. Cílem práce bylo navrhnout kroky, které povedou k daňové optimalizaci podnikatele vedoucí daňovou evidenci. Byly navrženy dva způsoby, jak může poplatník snížit svou daňovou povinnost.

První návrh byl zaměřen na zvýšení celkové hodnoty zdanitelných výdajů pomocí předplacení nájemného za 3 nebytové prostory, které si poplatník platí pravidelně každý měsíc. Celkem bylo zaplacené nájemné vyčísleno na 36 000 Kč. A zároveň bylo zjištěno na základě inventarizace, že poplatník může uskutečnit v posledním měsíci zdaňovacího období nákup zásob, jak pro pohřební činnosti v podobě rakví a uren, tak pro květinářství v podobě dekorací s ohledem na roční období. Celková hodnota nakoupených zásob byla stanovena na 63 780 Kč. Poplatník má pro realizaci těchto návrhů dostatečné skladové prostory i peněžní prostředky.

Druhou možností daňové optimalizace bylo navrženo uplatnění paušálních výdajů na dopravu, jelikož poplatník měl po dobu celého roku dva osobní automobily a třetí pořídil během roku. Tento třetí automobil byl však využíván i pro soukromé účely. Díky uplatnění tohoto návrhu museli být provedeny úpravy základu daně. Došlo ke snížení daňově uznatelných výdajů o zaplacené pohonné hmoty, zaplacené parkovné během roku a části zaplaceného povinného ručení za nové auto, a současně ke zvýšení výdajů o paušální výdaje na dopravu. Hodnota paušálních výdajů na dopravu činí 136 000 Kč. Celkově byly výdaje sníženy o částku 111 401,90 Kč a zase zvýšeny o 136 000 Kč.

V následující části byly tyto dvě možnosti daňové optimalizace porovnány, a jako výhodnější způsob snížení daňové povinnosti byla určena první možnost. Avšak poplatník může uplatnit obě tyto varianty současně, a proto byla tato možnost využita. Výsledná daňová povinnost byla stanovena s využitím optimalizačních prvků a výsledná daňová povinnost poplatníka se snížila oproti původní částce o 18 660 Kč. Poplatník díky zaplaceným zálohám získal přeplatek na dani ve výši 10 867 Kč. Na závěr byly stanoveny zálohy na daň z příjmů, které bude poplatník platit v příštím roce.

Aplikací obou optimalizačních návrhů se poplatník nevyhne vynaložení dodatečných výdajů v celkové výši 99 780 Kč.

Daňová optimalizace může být pro podnikatele efektivním nástrojem, jak snížit daňovou povinnost. Je však důležité, aby si poplatník vybral vhodné varianty optimalizace a správně je uplatnil. V této bakalářské práci byly popsány dva způsoby daňové optimalizace, které jsou pro daného poplatníka vhodné. Uplatněním těchto variant může poplatník dosáhnout značných úspor na daních.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

DĚRGEL, Martin; SEDLÁKOVÁ, Eva; MIRČEVSKÁ, Dalimila a CARDOVÁ, Zdenka. *Daňové – nedaňové výdaje: A-Z*. 7. vyd. Český Těšín: Poradce, 2021. ISBN 978-807-3654-573.

DUŠEK, Jiří a SEDLÁČEK, Jaroslav. *Daňová evidence podnikatelů 2023*. 20. vyd. Účetnictví a daně (Grada). Praha: Grada Publishing, 2023. ISBN 978-80-271-3986-6.

HAKALOVÁ, Jana a PŠENKOVÁ, Yvetta. *Daňová evidence: teorie a praxe*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-239-9.

HALABRINOVÁ, Dagmar. *Praktický průvodce podnikatele, aneb, Jak vést daňovou evidenci: zdanitelné příjmy a výdaje, knihy pohledávek a dluhů, faktury přijaté a vystavené, karty dlouhodobého majetku, pokladní doklady, skladovací karty, DPH*. Brno: Aprofitail Czech Republic, 2016. ISBN 978-809-0562-226.

CHALUPA, Rostislav; KADLEC, Jiří; PILÁTOVÁ, Jana; PROCHÁZKOVÁ, Dagmar; SEDLÁK, R. et al.. *Abeceda účetnictví pro podnikatele 2023*. 19. vyd. Účetnictví, daně. Olomouc: ANAG, 2023. ISBN 978-80-7554-384-4.

Ježek software. *Peněžní deník – Daňová evidence a cizí měna*. Online. Dostupné z: https://www.jezeksw.cz/duel/help/D_Penezni_denik_P12.htm. [cit. 2023-10-23].

KNÍŽKOVÁ, Jana. *Jak dlouho musí OSVČ archivovat daňové doklady a dokumenty?*. Online. 2023. Podnikatel.cz. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/aktuality/jak-dlouho-musi-osvc-archivovat-danove-doklady-a-dokumenty/>. [cit. 2023-10-28].

KRAJNĚK, Michal. *Daň z příjmů fyzických osob v České republice*. Brno: CERM, 2022. ISBN 978-807-6230-866.

KUNEŠ, Zdeněk. *DPH 2023: výklad s příklady*. 19. vyd. Praha: Grada Publishing, 2023. ISBN 978-80-271-3983-5.

KUNŠTÁTOVÁ, Tatiana. *Živnostenský zákon: komentář*. Beckova edice komentované zákony. Praha: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-731-6.

MACHALA, Otakar. *Automobil v daňových výdajích*. Online. 2022. Živnostník.cz. Dostupné z: <https://www.zivnostnik.cz/33/automobil-v-danovych-vydajich->

[uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EttFPRU4OsqBlpC3kvuE8_Y/?serp=1](https://www.businessinfo.cz/navody/koncese-fo-bydliste-uzemi-cr/). [cit. 2023-11-05].

Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Živnost koncesovaná pro fyzické osoby s bydlištěm na území ČR*. Online. 2016. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/koncese-fo-bydliste-uzemi-cr/>. [cit. 2023-10-18].

PILÁTOVÁ, Jana. *Daňová evidence: komplexní řešení problematiky daňové evidence pro OSVČ : daň z příjmů, vazby na účetní předpisy, daň z přidané hodnoty, daň silniční, daň z nemovitých věcí, sociální pojištění, zdravotní pojištění*. 13. vyd. Daně (ANAG). Olomouc: ANAG, 2022. ISBN 978-80-7554-356-1.

PORUBANOVÁ, Kateřina. *Vedení podvojného účetnictví u fyzické osoby*. Online. 2022. Daně pro lidi. Dostupné z: <https://www.daneprolidi.cz/aktualita/vedeni-podvojneho-ucetnictvi-u-fyzicke-osoby-ak.htm>. [cit. 2023-10-15].

SRPOVÁ, Jitka a ŘEHOŘ, Václav. *Základy podnikání: teoretické poznatky, příklady a zkušenosti českých podnikatelů*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3339-5.

SŮSA, Jaroslav. *Změny v hmotném a nehmotném majetku v roce 2021*. Online. 2021. RSM Czech Republic Homepage. Dostupné z: <https://rsm.cz/blog/novinky/dane/zmeny-v-hmotnem-a-nehmotnem-majetku-v-2021/>. [cit. 2023-10-28].

ŠTOHL, Pavel. *Daňová evidence 2023: praktický průvodce problematikou daňové evidence pro podnikatele*. 9. vyd. Znojmo: Ing. Pavel Štohl, 2023. ISBN 978-80-88221-73-9.

Vyhláška č. 500/2002 Sb., 2023. Online. Zákony pro lidi. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-500/zneni-20180101>. [cit. 2023-10-31].

VYCHOPENĚ, Jiří. *Daň z příjmů 2023*. 19. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2023. ISBN 978-80-7676-467-5.

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Online. 2023. Zákony pro lidi. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-563/zneni-20220101#f1396471>. [cit. 2023-10-28].

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. In: *Daně z příjmů, 2023*, s. 23-94. ÚZ, č. 1518. Ostrava, Sagit, 2023. ISBN 978-80-7488-559-4.

Zákon č. 609/2020 Sb., Zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti daní a některé další zákony. Online. 2023. *Zákony pro lidi*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-609>. [cit. 2023-10-29].

SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

Tabulka 1: Doba odpisování pro jednotlivé odpisové skupiny	20
Tabulka 2: Odpisové sazby	20
Tabulka 3: Přehled odpisových sazeb pro zvýšení odpisové sazby v prvním roce o 20 %	21
Tabulka 4: Přehled odpisových sazeb pro zvýšení odpisové sazby v prvním roce o 15 %	22
Tabulka 5: Přehled odpisových sazeb pro zvýšení odpisové sazby v prvním roce o 10 %	22
Tabulka 6: Koeficienty pro zrychlené odpisování	23
Tabulka 7: Příjmy a výdaje roku 2023	39
Tabulka 8: Mzdové výdaje za rok 2023	40
Tabulka 9: Nájmy placené za nemovitosti v roce 2023.....	43
Tabulka 10: Celkové příjmy za rok 2023 podle kategorií	48
Tabulka 11: Celkové výdaje za rok 2023 podle kategorií	49
Tabulka 12: Celkové zvýšené výdaje	52
Tabulka 13: Změny v daňové povinnosti před uplatněním slev na dani, zvýšení výdajů	52
Tabulka 14: Změny v daňové povinnosti před uplatněním slev na dani, paušální výdaje na dopravu	54
Tabulka 15: Změny ve výdajích při využití daňové optimalizace.....	55

SEZNAM POUŽITÝCH VZORCŮ

Vzorec 1: Výpočet ročních rovnoměrných odpisů.....	20
Vzorec 2: Výpočet rovnoměrného odpisu se zvýšenou vstupní cenou	22
Vzorec 3: Vzorec pro výpočet zrychlených odpisů v prvním roce	23
Vzorec 4: Vzorec pro výpočet zrychlených odpisů v dalších letech	23
Vzorec 5: Vzorec pro výpočet zrychlených odpisů v roce zvýšení zůstatkové ceny	23
Vzorec 6: Vzorec pro výpočet zrychlených odpisů v dalších letech po zvýšení zůstatkové ceny.....	24

SEZNAM POUŽITÝCH GRAFŮ

Graf 1: Vývoj výdajů při aplikaci optimalizačních variant.....	56
---	-----------

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
FO	fyzická osoba
ZDP	zákon o dani z příjmů
DPH	daň z přidané hodnoty
ČNB	Česká národní banka
ZD	základ daně